

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**WHISTLEBLOWEŘI A JEJICH OCHRANA PŘI
OZNAMOVÁNÍ KORUPCE**

Autor práce: Eva Chumová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Kazbunda

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Eva Chumová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Whistlebloweri a jejich ochrana při oznámování korupce

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Whistleblowers and Their Protection when Reporting Corruption

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

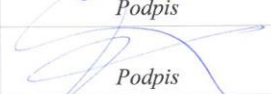
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Stanislav Kazbunda

Datum zadání bakalářské práce: duben, 2023

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit úroveň legislativní ochrany whistleblowerů v České republice.

Vedlejším cílem je zjistit, jaká je ochota korupci oznamovat a zdali bude nový návrh zákona o ochraně oznamovatelů funkční a přínosný.

Student: Eva Chumová	29.4.2023 Datum	Chumová' Podpis
Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Kazbunda	29.4.2023 Datum	 Podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	22.5.2023 Datum	 Podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	23.5.2023 Datum	 Podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	23.5.2023 Datum	 Podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Stanislavu Kazbundovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

CHUMOVÁ, E. *Whistlebloweři a jejich ochrana při oznamování korupce: bakalářská práce.*

České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 61 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Stanislav Kazbunda

Klíčová slova: externí a interní oznamovací systém, ochrana oznamovatelů, oznamovatel, příslušná osoba a pověřený zaměstnanec, zákon o ochraně oznamovatelů.

Bakalářská práce se zabývá problematikou ochrany oznamovatelů v České republice a jejím novým zákonem o ochraně oznamovatelů z loňského roku 2023. V první části, respektive teoretické části bakalářské práce, si autorka klade za cíl definovat základní pojmy související s whistleblowingem. Dále se autorka zaměřuje na vymezení jednotlivých způsobů oznámení protiprávního jednání, ať už prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému nebo externího. Součástí bakalářské práce je také právní úprava whistleblowingu, legislativní vývoj ochrany oznamovatelů a organizace, které se ochranu oznamovatelů zabývají.

Praktická část práce je věnována empirickému výzkumu, prostřednictvím dotazníkového šetření zaměstnanců veřejného sektoru v jihočeském kraji, jehož cílem bylo získat názory na problematiku whistleblowingu a nového zákona o ochraně oznamovatelů. Taktéž se zaměřuje i na předpokládanou četnost a efektivnost využití jednotlivých způsobů oznámení protiprávního jednání.

ABSTRACT

CHUMOVÁ, E. *Whistleblowers and Their Protection when Reporting Corruption: Bachelor Thesis.*

České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 61 pgs.
Supervisor: Mgr. Stanislav Kazbunda

Key words: external and internal whistleblowing system, whistleblower protection, whistleblower, competent person and authorized employee, Whistleblower Protection Act.

The bachelor thesis deals with the issue of whistleblower protection in the Czech Republic and its new Whistleblower Protection Act from last year 2023. In the first part, or rather the theoretical part of the bachelor thesis, the author aims to define the basic terms related to whistleblowing. Furthermore, the author focuses on the definition of individual ways of reporting unlawful conduct, whether through an internal reporting system or an external one. The bachelor thesis also includes the legal regulation of whistleblowing, the legislative development of whistleblower protection and organizations that deal with whistleblower protection.

The practical part of the thesis is devoted to empirical research, through a questionnaire survey of public sector employees in the South Bohemian Region, the aim of which was to obtain opinions on the issue of whistleblowing and the new Act on the Protection of Whistleblowers. It also focuses on the expected frequency and effectiveness of the use of individual methods of reporting an infringement.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Definování whistleblowingu	11
2.1 Whistleblower	14
2.2 Pojem korupce.....	16
3 Oznámení protiprávního jednání	18
3.1 Interní oznamovací systém.....	19
3.1.1 Příslušná osoba.....	21
3.2 Externí oznamovací systém.....	22
3.2.1 Pověřený zaměstnanec	23
3.3 Uveřejnění.....	24
4 Právní úprava whistleblowingu	26
4.1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU	26
4.2 Zákon o ochraně oznamovatelů	26
4.3 Legislativní vývoj ochrany oznamovatele	27
4.3.1 Vládní návrh z roku 2012.....	27
4.3.2 Senátní návrh z roku 2013.....	28
4.3.3 Poslanecký návrh z roku 2016	29
4.3.4 Vládní návrh z roku 2017.....	30
5 Organizace zabývající se bojem proti korupci v České republice.....	31
5.1 Transparency International	31
5.2 Oživení	31
5.3 Nadační fond proti korupci	32
6 Příklady konkrétních oznámení a oznamovatelů korupce.....	33
6.1 Libor Michálek.....	33
6.2 Ondřej Závodský.....	33
6.3 Jiří Chytil.....	34

7	Empirická část.....	35
7.1	Charakteristika a metodika výzkumu.....	35
7.2	Cíle výzkumu	36
7.3	Výzkumné otázky a hypotézy	36
7.4	Soubor respondentů výzkumu.....	37
7.5	Analýza výsledků výzkumu	39
8	Diskuse	46
	Závěr.....	49
	Seznam použitých zdrojů	51
	Seznam zkratk	55
	Seznam tabulek a grafů	56
	Seznam příloh.....	57

Úvod

Problematika whistleblowingu je v současnosti velmi aktuální a diskutovaná, neboť se jedná o klíčový nástroj v boji proti korupci a dalším protiprávním jednáním. Díky jeho aktivnějšímu využití se dalo a dá předejít řadě závažných událostí. Bohužel je tento pojem českou společností vnímán spíše negativně, vinu za to nesou historické zkušenosti z dob bývalého režimu, kdy byli občané nuceni k udavačství a kolaboraci s nepřátelskou mocí. Dalším důvodem, proč je oznamovanost protiprávních jednání nízká je to, že oznamovatelé často čelí odvetným opatřením ze strany svých zaměstnavatelů, jako je ztráta zaměstnání nebo dokonce šikana. Tento postoj by se mohl změnit s novým zákonem o ochraně oznamovatelů, který vstoupil v platnost loni.

Česká republika má za sebou již několik vládních návrhů na ochranu oznamovatelů, ale všechny byly až dodnes neúspěšné. První z nich vznikl už za Nečasovy vlády v roce 2012. Teprve na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1937, o ochraně osob, které oznamují porušení unijního práva, byla ochrana oznamovatelů do českého právního řádu transponována zákonem o ochraně oznamovatelů a souvisejícím změnovým zákonem s účinností k 1. 8. 2023. Transpoziční lhůta však byla stejně jako u mnoha dalších států EU promeškána, což vedlo k tomu, že Evropská komise podala na Českou republiku žalobu k Soudnímu dvoru EU.

Vybrané téma „whistlebloweri a jejich ochrana při oznamování korupce“ si autorka zvolila s cílem získat širší přehled o dané problematice a uvést ji do většího povědomí veřejnosti. Dalším důvodem je vysvětlit čtenářům práva a povinnosti, které jim ukládá zákon o ochraně oznamovatelů.

Práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. V teoretické části jsou objasněny základní pojmy související s ochranou oznamovatelů, rovněž je zde popsána právní úprava whistleblowingu a její legislativní vývoj. Pozornost je věnována také organizacím zabývajícím se bojem proti korupci v České republice a konkrétním oznamovatelům protiprávního jednání. Součástí empirické části je elektronické dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit postoj zaměstnanců veřejného sektoru v jihočeském kraji k problematice whistleblowingu a smysluplnosti nového zákona o ochraně oznamovatelů. Taktéž se zaměřuje i na předpokládanou četnost a efektivnost využití jednotlivých způsobů oznámení protiprávního jednání.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

V rámci první kapitoly jsou představeny cíle a zvolená metodika práce. **Hlavním cílem** práce je zhodnotit úroveň legislativní ochrany whistleblowerů v České republice a navrhnout její případnou úpravu. **Vedlejším cílem** je zjistit, jaká je ochota korupci oznamovat a zdali bude nový návrh zákona o ochraně oznamovatelů funkční a přínosný.

Teoreticko-metodická část práce je vypracována prostřednictvím analýzy odborné literatury a elektronických materiálů a následnou syntézou získaných informací do podoby souvislého textu. Nosným právním předpisem k vypracování této práce je zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů.

Součástí **empirické části** je dotazníkové šetření, jehož cílem je získat názory na problematiku whistleblowingu a na nový zákon o ochraně oznamovatelů. Taktéž se zaměřuje na předpokládanou četnost a efektivnost využití jednotlivých způsobů oznámení protiprávního jednání. Byla tedy zvolena kvantitativní metoda dotazníkového šetření, jejíž výhodou je oslovení většího počtu respondentů a zobecnění výsledků na širokou veřejnost. Dotazník byl vlastní konstrukce a zcela anonymní, obsahoval celkem 15 otázek.

Dotazník byl zaslán v elektronické podobě na různá pracoviště veřejného sektoru v jihočeském kraji. Pro sestavení dotazníku byly použity webové stránky Survio.com, které umožňují sestavení dotazníku zdarma a následně shromažďují příslušné odpovědi. Shromážděné odpovědi byly následně analyzovány, vyhodnoceny a vyobrazeny za pomoci grafů a tabulek. Po vyhodnocení dotazníkového šetření bylo provedeno několik relevantních návrhů na možnou úpravu zákona o ochraně oznamovatelů.

2 Definování whistleblowingu

Termín whistleblowing se používá od 70. let 20. století jako upozornění na protiprávní jednání na pracovišti. „*Pojem vychází z anglického sousloví „to blow the whistle“ (zapískat na píšťalku) a má evokovat představu varovné píšťalky, která zazní, když se nehraje podle pravidel.*“¹

V dnešní době je whistleblowing stále více uznávaným nástrojem prevence a odhalování protiprávního jednání, jehož účelem je předcházet negativním důsledkům tohoto jednání. V mnoha dalších zemích se používá pojem nejširší „nekalé jednání“, definovaný z pohledu České republiky jako jednání v rozporu s dobrými mravy, které je způsobilé způsobit újmu a vytvořit protiprávní stav. V podmínkách České republiky je adekvátním pojmem „protiprávní jednání“, které je porušením práva a které bez ohledu na vůli delikventa vyvolává určité sankční důsledky.²

Transparency International definuje whistleblowing jako zveřejňování nebo oznamování informací o protiprávním jednání, které zahrnuje korupci, porušení zákonných povinností, trestné činy, justiční omyly, neoprávněné nakládání s veřejnými prostředky nebo veřejným majetkem, ohrožení zdraví, bezpečnosti nebo životního prostředí, zneužití pravomocí, závažné případy plýtvání prostředky nebo špatné hospodaření, střet zájmů a jakákoli činnost sloužící k zakrytí uvedených typů jednání. Pro mnoho lidí je těžké chápat whistleblowing jako prostředek, který může být v demokratické společnosti cenným nástrojem ke snížení kriminality, porušování pracovněprávních předpisů a řady dalších forem protiprávního jednání. Ale právě k tomu whistleblowing slouží.³

Dawson, na rozdíl od definice Transparency International, vysvětluje whistleblowing jako: „*uvážené dobrovolné oznámení o individuálních nebo organizovaných nekalých praktikách osobou, která má nebo měla privilegovaný přístup*

---

¹CÍSAŘOVÁ, E. et al. *Whistleblowing a ochrana oznamovatelů v České republice*. Praha: Transparency International ČR, 2009, s. 7.

²VLÁDA ČR. *Analýza whistleblowingu a ochrany oznamovatelů* [online]. 2012 [cit. 2023-12-17]. Dostupné z WWW: https://vlada.gov.cz/assets/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2011_2012/1a---analyza-whistleblowingu-ze-dne-31--kvetna-2012.pdf.

³ONDRÁČKOVÁ, A. et al. *Whistleblowing v otázkách a odpovědích (nejen) pro prošetřovatele* [online]. Praha: Transparency International, 2019 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2019/09/TI-Whistleblowing-v-otázkách-a-odpovědích%20ch-nejen-pro-prošetřovatele.pdf>.

k údajům, událostem nebo informacím o aktuálním, podezřelém nebo předpokládaném provinění v organizaci nebo způsobené organizací v rámci její řídicí schopnosti. Oznámení může být interní nebo externí a může nebo nemusí být uveřejněno.“⁴

Základním principem ochrany oznamovatele je poskytnout oznamovateli záruku, že oznámí-li tyto skutečnosti předepsaným způsobem a v dobré víře, ať už svému zaměstnavateli, ministerstvu, jinému příslušnému veřejnoprávnímu subjektu nebo v určitých případech i veřejnosti, nebude nijak postižen.⁵ „*Ochrana oznamovatele slouží k oznámení závažnějších porušení právních předpisů a dále jednání, která dosahují intenzity trestného činu nebo závažnějšího přestupku (horní sazba alespoň 100 000 Kč), nebo spadá do některé z vymezených oblastí upravených právem EU.*“⁶ Zákon rozšiřuje ochranu před odvetnými opatřeními i na osoby, které se na oznámení určitým způsobem podílely nebo jejichž prostřednictvím by bylo možné oznamovateli nepřímo způsobit újmu.

Právo na přiměřené zadostiučinění – „*Ten, kdo nesmí být vystaven odvetnému opatření, má právo na přiměřené zadostiučinění, byla-li mu odvetným opatřením způsobena nemajetková újma.*“⁷

Whistleblowing může pomoci ochránit veřejný zájem i lidské životy. Díky jeho aktivnějšímu využívání se dalo předejít řadě katastrof. Ať už se jedná o havárie, ekonomické katastrofy nebo jiné události se značnými škodami. Jejich vyšetřování často ukázalo, že zaměstnanci věděli o protiprávním jednání, ale báli se to oznámit. V horších případech bylo zjištěno, že zaměstnanci na problém upozornili, ale zaměstnanec nebo příslušní úředníci upozornění ignorovali.⁸ Whistleblowing je příkladem nástroje

---

⁴ DAWSON, S. *Whistleblowing: a broad definition and some issues for Australia*. Business Ethic Research Unit, published as Working Paper 3/2003 as Victoria University of Technology.

⁵ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 2.

⁶ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 7.

⁷ ČESKO. Zákon č. 171/2023 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 2. června 2023, o ochraně oznamovatelů. In Sbíрка zákonů České republiky, částka 86/2023.

⁸ ONDRÁČKOVÁ, A. et al. *Whistleblowing v otázkách a odpovědích (nejen) pro prošetřovatele* [online]. Praha: Transparency International, 2019 [cit. 2023–11–10]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2019/09/TI-Whistleblowing-v-otázkách-a-odpověd%C3%ADch-nejen-pro-prošetřovatele.pdf>.

posilování integrity a etické politiky ve veřejné správě. Jeho cílem je předcházet materiálním, tak v některých případech i nemateriálním škodám.⁹

„Whistleblowing je tedy jedním z nejvýznamnějších nástrojů vedoucím k odhalování a prevenci podvodného jednání a korupce ve veřejné správě i soukromých firmách, který může vést k úspoře či záchraně nemalých veřejných prostředků, zajištění bezpečnosti či dokonce záchraně lidských životů.“¹⁰ Lze jej chápat i jako právo svobody projevu, svobodného vyjadřování názoru a nesouhlasu s cílem odhalit protiprávní jednání.¹¹

John K. Pierson společně se svými kolegy z Univerzity Jamese Madisona upozorňovali, že whistleblowing je značně kontroverzním tématem, neboť představuje pro potenciálního oznamovatele morální dilema, zda oznámit porušení práva či nikoli.¹² *„Z hlediska účinného fungování whistleblowingu je rozhodující morální nastavení každého jedince. Fuller v této souvislosti hovoří o tzv. nastavení ručičky na morální stupnici, kdy nejnižší bod této stupnice představují podmínky pro společný život základní a nejvyšší bod této stupnice představují nejvznešenější snahy o lidskou výtečnost.“¹³*

„Whistleblowing je nesprávně ztotožňován pouze se samotným oznamovacím procesem, a nikoliv již s prověřením poskytnuté informace.“¹⁴ Pojmem whistleblowing se rozumí proces odhalování a poskytování informací o protiprávním jednání osobám či institucím, které mohou oznamovanou skutečnost prověřit v případě potřeby zakročit. Whistleblower totiž nemá žádné pravomoci, díky kterým by tak mohl učinit sám, a proto je důležitá možnost předat informaci někomu, kdo takovou pravomoc má.

Ochrana v případě anonymních oznámení – pokud totožnost oznamovatele a dalších chráněných osob vyjde najevo dodatečně, náleží i jim ochrana před odvetnými

---

⁹ BOHATÁ, M. et al. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada Publishing, 2021, s. 98.

¹⁰FRANKOVÁ, L. et al. *O nás s námi – Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů) v české realitě a ve srovnání s dalšími zeměmi*. Praha: Oživení o. s., 2014, s. 10.

¹¹CÍSAŘOVÁ, E. et al. *Whistleblowing a ochrana oznamovatelů v České republice*. Praha: Transparency International ČR, 2009, s. 7.

¹²PIERSON, Joan K. et al. *Whistleblowing: An Ethical Dilemma*. In www.researchgate.net [online]. [cit. 2023-12-1]. Dostupné z WWW:

https://www.researchgate.net/publication/30063249_Whistleblowing_an_ethical_dilemma.

¹³FULLER, Lon L. *Morálka práva*. Praha: OIKOYMENH, 2009, s. 32.

¹⁴PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Whistleblowing není donašečství: příručka nejen pro oznamovatele, 2. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Transparency International ČR, 2020, s. 15.

opatřeními.¹⁵ Ochrana oznamovatele se však nevztahuje na osobu, která podá vědomě nepravdivé oznámení – oznamovatel nemá a s ohledem na okolnosti ani nemohl mít oprávněné důvody se domnívat, že je založené na pravdivých informacích.¹⁶ Proto není označován za oznamovatele, a nemá tedy žádnou ochranu před odvetnými opatřeními. Tím se dopustí přestupku a lze uložit pokutu až do výše 50 000 Kč.

2.1 Whistleblower

„Slovo *whistleblower* vzniklo z anglického slovního spojení *blow the whistle*, doslovně *zapískat na píšťalku*, přeneseně *upozornit na nějakou nepravost*. Nejužívanější český ekvivalent pro tento anglický výraz je *oznamovatel* či *oznamovatel nekalého jednání*. Anglický výraz se používá pro svou jednoduchost, ustálenost a jednoznačnost všude po světě.“¹⁷ Neexistuje pouze jedna obecně platná definice whistleblowera. Dá se říci, že jde o osobu, která má privilegovaný přístup k informacím o činnosti organizace, ve které působí a upozorní na protiprávní jednání, která mohou ohrožovat veřejný zájem.¹⁸

Oznamovatel je osoba, která upozorní na protiprávní jednání. Oznamovatelem je ve většině případů zaměstnanec, který při výkonu své práce přijde na nepravosti, domnělé nepravosti nebo určité jednání, které ohrožuje veřejný zájem. Brzkým oznámením se může předejít újmě nebo vzniku protiprávního stavu. Oznamovatelem může být zaměstnanec zaměstnavatele ve veřejném i soukromém sektoru, ale mohou to být i bývalý zaměstnanec nebo dokonce brigádníci a stážisté.¹⁹

Whistleblower bývá často z neznalosti označován za práskáče, bonzáka nebo udavače. Rozdíly mezi nimi jsou však poměrně zásadní a největší překážkou v řešení

---

¹⁵ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 45.

¹⁶ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 68.

¹⁷ ONDRÁČKOVÁ, A. et al. *Whistleblowing v otázkách a odpovědích (nejen) pro prošetřovatele* [online]. Praha: Transparency International, 2019 [cit. 2023–11–10]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2019/09/TI-Whistleblowing-v-otázkách-a-odpověď%C3%ADch-nejen-pro-prošetřovatele.pdf>.

¹⁸ ONDRÁČKOVÁ, A. et al. *Whistleblowing v otázkách a odpovědích (nejen) pro prošetřovatele* [online]. Praha: Transparency International, 2019 [cit. 2023–11–10]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2019/09/TI-Whistleblowing-v-otázkách-a-odpověď%C3%ADch-nejen-pro-prošetřovatele.pdf>.

¹⁹ ŠIMEČKOVÁ, E. *Nežádoucí chování na pracovišti: šikana, diskriminace, monitorování, whistleblowing*. Praha: Leges, 2023, s. 33.

problematiky whistleblowingu je právě nepochopení toho, kdo je whistleblower. Není to člověk, který by přímo vyhledával informace, spíše se náhodou ocitne v situaci, kterou by měl nějak řešit. Zda to nakonec řešit bude, záleží na mnoha okolnostech, na etnických zásadách, ale i pocitu, že je „zahnán do kouta“.²⁰ Jednou z příčin neochoty zaměstnanců oznamovat protiprávní jednání je zdejší historická zkušenost. V minulosti se zde na území České republiky často měnily režimy a lidé, kteří se snažili o určitou nápravu věcí veřejných, za to většinou doplatili.

Motivace jednotlivých whistleblowerů jsou různé a nelze tvrdit, že by šlo o novodobé pohádkové hrdiny, kteří bojují se zlem. Nedá se však říci, že by v každé maličkosti viděli problém, nebo že by byli mstiteli, kteří chtějí ublížit svým nadřízeným nebo kolegům.²¹ V dnešní době je velmi důležité snažit se tento úhel pohledu obrátit a podporovat oznamování protiprávních jednání. Whistleblowing totiž může sloužit jako vhodný prostředek k snížení kriminality, porušování pracovněprávních předpisů a dalších forem protiprávního jednání.²²

„V pracovněprávních vztazích zaměstnanci často vědí nebo alespoň tuší, že některé postupy zaměstnavatele jsou nebo mohou být z hlediska práva tak říkajíc „na hraně“ či „za hrano“, ovšem stejně jako pomyslný rozhodčí nad tímto porušováním „přivřou oči“. Dokud se totiž porušování práv přímo či nepřímo nedotýká práv a oprávněných zájmů zaměstnanců samostatných, je jediným motivátorem zaměstnanců k ohlášení protiprávního jednání jejich morální kredit.“²³ Oznámení protiprávního jednání je dlouhý, složitý a osamělý proces. Nestává se tak, že by whistleblower automaticky běžel oznámit každou informaci, kterou zjistil. Než oznamovatel oznámí protiprávní jednání, uplyne poměrně dlouhá doba. I v důsledku donucení se oznamovatel může podílet na protiprávním jednání a nemá z něj žádný prospěch.

Oznamovatelé hrají zásadní roli při odhalování korupce, podvodů nebo protiprávních jednání, která ohrožují veřejné zdraví a bezpečnost, lidská práva, finanční integritu a právní stát. Zveřejněním informací o takových protiprávních jednáních

---

²⁰ ONDRÁČKOVÁ, A. et al. *Whistleblowing v otázkách a odpovědích (nejen) pro prošetřovatele* [online]. Praha: Transparency International, 2019 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2019/09/TI-Whistleblowing-v-otázkách-a-odpovědích%20ADch-nejen-pro-prošetřovatele.pdf>.

²¹ PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Whistleblowing není donašečství: příručka nejen pro oznamovatele*, 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Transparency International ČR, 2020, s. 19.

²² PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Whistleblowing není donašečství: příručka nejen pro oznamovatele*, 2. aktualizované a doplněné vydání [online]. Praha: Transparency International ČR, 2020, s. 14.

²³ PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 19.

pomohli oznamovatelé zachránit nespočet životů, peněz, skandálů a katastrof.²⁴ „Nesmí se proto zapomínat na zvyšování povědomí české veřejnosti o problematice whistleblowingu, o přínosu osob, které oznámí nezákonné, nekalé či neetické praktiky na svém pracovišti a o nutnosti zajištění ochrany těchto osob. Publicita whistleblowingu jakožto celospolečensky přínosné činnosti zároveň nepochybně přispěje ke správnému rozhodnutí každého potenciálního oznamovatele.“²⁵

2.2 Pojem korupce

„Korupce je fenomén, se kterým se lidstvo potýká od počátku své existence.“²⁶ Napadá a ohrožuje základní principy demokracie, lidská práva, nestrannost a sociální spravedlnost a také snižuje hospodářský rozvoj. Činnosti, která nás upozorňuje na takovéto protiprávní jednání nazýváme whistleblowing.

Korupce nemá jasnou definici samostatného pojmu, což je jedna z hlavních překážek účinného boje proti korupci. Existuje velké množství definic, například Rada Evropy zakotvila definici korupce do Občanskoprávní úmluvy jako: „přímé nebo nepřímé vyžádání, nabídnutí, předání nebo přijetí úplatku či jakékoli jiné nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně, které narušují řádné plnění jakékoliv povinnosti nebo jednání vyžadovaného od příjemce úplatku, nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně.“²⁷ Transparency International naproti tomu korupci definuje jako: „zneužití pravomoci za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu. Korupce znamená takové jednání představitelů veřejného sektoru (ať už se jedná o politiky, či státní úředníky), jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny.“²⁸

Wawrocs ve své knize tvrdí, že korupce je součástí lidské přirozenosti, neboť člověk má schopnost konat zlo i dobro. „Skutečnost, že jsme přinejmenším potencionálně (sic!) schopni konat zlo, nelze vymýtit – zmizením by se zcela změnila i podstata člověka.“²⁹ Jediné řešení korupce tak je, pouze její částečné omezení.

Charakteristické aspekty korupce:

- korupce je způsobena lidským jednáním,
- jedná se o vztah nejméně dvou stran,

²⁴ TERRACOL, M. *The Best Practice Guide for Whistleblowing Legislation*. Berlín: Transparency International, 2018, s. 69.

²⁵ ŠVANDOVÁ, N. et al. *Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů): Analýza zpracovaná pro účely vzniku nové právní úpravy v ČR* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2011, s. 12.

²⁶ WAWROSZ, P. *Korupce v redistribučním prostředí – Česká republika, Evropa, svět*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2016, s. 10.

²⁷ Předpis č. 3/2004 Sb. mezinárodních smluv., ročník 2004, článek 2, ze dne 20. 1. 2004.

²⁸ PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Občan proti korupci: příručka občanské protikorupční sebeobrany*. Praha: Transparency International ČR, 2013, s. 9.

²⁹ WAWROSZ, P. *Korupce v redistribučním prostředí – Česká republika, Evropa, svět*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2016, s. 20.

- usiluje o dosažení nějakého cíle,
- přináší výhody oběma stranám,
- korumpovaný se korupčním jednáním dopouští porušením svých povinností (využije svého postavení, svěřenou pravomoc) s cílem získat určitou výhodu buď pro sebe nebo někoho jiného,
- korumpující získává určitou výhodu za pomoci korumpovaného, kterou by jinak nezískal,
- korupční jednání poškozuje třetí nezaujatou stranu, která má pak nižší příjem a vyšší náklady,
- korupční jednání je v rozporu s obecně přijatelnými zásadami lidského jednání.³⁰

---

³⁰ WAWROSZ, P. *Korupce v redistribučním prostředí – Česká republika, Evropa, svět*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2016, s. 14-17.

3 Oznámení protiprávního jednání

Whistleblower nemá žádnou pravomoc na to, aby sám mohl zakročit proti protiprávnímu jednání, a proto je velmi důležité, aby existovala možnost oznámit tohoto jednání někomu, kdo tuto pravomoc má, a aby byla sjednaná náprava.³¹ Může se stát, že oznamovatelem bude i právnická osoba, v tomto případě je nutné, aby za ni oznámení podala fyzická osoba, například zaměstnanec, společník nebo jednatel jako statutární orgán.³²

„Oznámení obsahuje informace o možném protiprávním jednání, k němuž došlo nebo má dojít u osoby, pro niž oznamovatel, byť zprostředkovaně, vykonával nebo vykonává práci nebo jinou obdobnou činnost, nebo u osoby, se kterou oznamovatel byl nebo je v kontaktu v souvislosti s výkonem práce nebo jiné obdobné činnosti.“³³

Oznamované protiprávní jednání se vyznačuje tím, že:

- má znaky trestného činu,
- má znaky přestupku s horní hranicí alespoň 100000 Kč,
- porušuje zákon o ochraně oznamovatelů nebo jiný právní předpis.

„Oznámení musí splňovat podmínky stanovené zákonem, jedná se o předmět oznámení, obsah oznámení, způsob podání oznámení a osobu podávající oznámení. Další požadovanou vlastností je pak jeho pravdivost.“³⁴ Oznámení nemusí obsahovat údaje o totožnosti, pokud příslušná osoba nebo pověřený zaměstnanec ministerstva zná totožnost oznamovatele.

Oznámení lze podat třemi způsoby, a to přímo dotčenému subjektu prostřednictvím interního oznamovacího systému, ministerstvu prostřednictvím externího oznamovacího systému nebo posledním způsobem, v úzce vymezených

---

³¹ PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Whistleblowing není donašečství: příručka nejen pro oznamovatele*, 2. aktualizované a doplněné vydání [online]. Praha: Transparency International ČR, 2020, s. 15.

³² ŠIMEČKOVÁ, E. *Nežádoucí chování na pracovišti: šikana, diskriminace, monitorování, whistleblowing*. Praha: Leges, 2023, s. 55.

³³ ČESKO. Zákon č. 171/2023 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 2. června 2023, o ochraně oznamovatelů. In Sbíрка zákonů České republiky, částka 86/2023.

³⁴ ŠIMEČKOVÁ, E. *Nežádoucí chování na pracovišti: šikana, diskriminace, monitorování, whistleblowing*. Praha: Leges, 2023, s. 56.

případech uveřejněním.³⁵ Interní oznámení by mělo být použito jako první z uvedených možností, jiný způsob oznámení by měl být zvažován pouze v případě, že tento oznamovací systém není zřízen nebo pokud je nedůvěryhodný.

Oznamovatel se může obrátit na celou řadu orgánů, jako je jakýkoli správní orgán, obecní úřady, orgány činné v trestním řízení, Česká obchodní inspekce, protikorupční linky nebo média či politický představitel. Čím více možností má oznamovatel, tím je pravděpodobnější, že si jednu z nich vybere. Předmětem oznámení nemohou být informace bezpečnostního charakteru ani informace chráněné zpovědním tajemstvím.³⁶

3.1 Interní oznamovací systém

Interní whistleblowing je jedním z nástrojů řízení rizik uvnitř organizace, a to v soukromé i veřejné sféře. Existence vnitřních oznamovacích mechanismů umožňuje odhalit problémy uvnitř organizace a dává vedoucím zaměstnancům organizace možnost tyto nesrovnalosti včas řešit. Vnitřní mechanismy musí být bezpečné a snadno přístupné oznamovatelům. *„Mezi výhody interního whistleblowingu tedy patří umožnění pohotového vyšetření a nápravy nežádoucího chování a minimalizace organizačních nákladů tím, že umožní zaměstnavatelům napravit dané závadné jednání v důvěrné rovině bez narušení vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Interní whistleblowing také napomáhá eliminaci nedorozumění, což ve svém důsledku snižuje pravděpodobnost, že by organizace a její zaměstnanci byli nespravedlivě obviňováni“*³⁷

První možnost, kterou oznamovatel zvolí, by mělo být interní oznámení, tedy v rámci organizace, ve které pracuje. Oznamovatel by se pak obrátil na svého nadřízeného. Pro řádné fungování tohoto systému musí být v dané organizaci jasně stanovena pravidla a to tak, aby byla pro každého srozumitelná. Takovým oznamovacím nástrojem rozumíme například e-mail, telefonní linku, webový formulář a další.³⁸

„Důraz na využití interních kanálů je oprávněný, předpokládá zájem vedení organizace na zajištění vysoké míry integrity v činnosti organizace. Zaměstnanci (a další,

---

³⁵ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 52.

³⁶ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 30.

³⁷ DWORKIN, M. *SOX and Whistleblowing*. *Michigan Law Review*. [online]. 2007 [cit. 2023-12-29]. Dostupné z WWW: <http://repository.law.umich.edu/mlr/vol105/iss8/5/>.

³⁸ ŠVANDOVÁ, N. et al. *Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů): Analýza zpracovaná pro účely vzniku nové právní úpravy v ČR* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2011, s. 17-18.

*kteří s organizací přicházejí pracovně do styku) jsou těmi, kdo se nejspíše dovědí o protiprávním jednání.*³⁹

Oznámení lze podat třemi způsoby, a to ústně, písemně nebo na žádost oznamovatele i osobně:

- **Písemně** – e-mailová schránka, papírová pošta, online nástroj,
- **Ústně** – telefonická linka nebo osobní schůzka,
  - ústním oznámením se pořídí se souhlasem oznamovatele zvuková nahrávka nebo záznam.

Povinné subjekty, s výjimkou veřejných zadavatelů, zaměstnávající ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona nejméně 50 a zároveň méně než 250 zaměstnanců, jsou povinny zavést vnitřní oznamovací systém do 15. prosince 2023. Tuto povinnost nemají zaměstnavatelé se zaměstnanci méně než 50 a menší obce do 10 tisíc obyvatel.⁴⁰ I když tuto povinnost nemají, musí dodržovat další povinnosti, které jim ukládá zákon, zejména neukládat odvetná opatření.

Outsourcing a sdílení vnitřního oznamovacího systému

Povinné subjekty mají možnost pověřit vedením vnitřního oznamovacího systému třetí osobu- tzv. jej outsourcovat.⁴¹ Při výkonu této funkce bude třetí osoba de facto v obdobném postavení jako povinný subjekt. Povinné subjekty mohou vnitřní oznamovací systém sdílet i mezi sebou, a to tak, že systém implementuje jeden z povinných subjektů, a dokonce mohou sdílet samostatnou příslušnou osobu. Třetí osobou může být jak fyzická, tak právnická osoba, která pouze zřizuje a spravuje oznamovací systém buď pro jeden nebo více subjektů. Může se současně jednat i o osobu příslušnou, která musí splňovat všechny podmínky zákona o ochraně oznamovatelů.

„Pověření třetí osoby může představovat menší administrativní náročnost pro povinný subjekt, větší pravděpodobnost objektivního posouzení oznámení a absenci konfliktu zájmů. Oznámení totiž vyhodnotí odborník se zkušenostmi s přijímáním

---

³⁹ BOHATÁ, M. et al. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada Publishing, 2021, s. 101.

⁴⁰ ČESKO. Zákon č. 171/2023 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 2. června 2023, o ochraně oznamovatelů. In *Sbírka zákonů České republiky, částka 86/2023*.

⁴¹ VLACHOVÁ, B. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 62.

a řešením oznámení a rovněž je zde nižší riziko prozrazení totožnosti oznamovatele.“⁴² Outsourcingem ani sdílením vnitřního systému se povinný subjekt nezbavuje odpovědnosti za plnění povinností dle zákona o ochraně oznamovatelů.

Povinný subjekt

„Povinný subjekt je ten, kdo určí a ovlivní, zda bude interní oznamovací systém zaveden včas a v účinné podobě, zda se reálně naplňuje a zda osoby odpovědné v rámci povinného subjektu za jeho provoz, skutečně, a nejen formálně plní své dílčí povinnosti.“⁴³

3.1.1 Příslušná osoba

Jedná se o nejdůležitější část vnitřního oznamovacího systému, jelikož má v procesu interního oznamování klíčovou roli.⁴⁴ V menších subjektech pozici příslušné osoby může zastávat stávající zaměstnanec: *„V menších subjektech se může jednat o dvojí funkci, kterou zastává pracovník společnosti s dobrými předpoklady pro to, aby učinil oznámení přímo vedoucímu organizace, jako je vedoucí oddělení dodržování předpisů nebo lidských zdrojů, pracovník pro integritu, právník nebo osoba pověřená ochranou osobních údajů, finanční ředitel, hlavní auditor nebo člen výkonného orgánu.“⁴⁵* Příslušná osoba nemusí být v pracovněprávním či obdobném vztahu k zaměstnavateli, který je povinen zřídit vnitřní oznamovací systém. Nejčastěji bude vztah mezi povinným subjektem a příslušnou osobou založen na smluvním vztahu nebo individuálním správním aktu.⁴⁶

Činnost příslušné osoby:

- přijímá a posuzuje důvodnost oznámení podané interním oznamovacím systémem,
  - o přijatém oznámení informuje oznamovatele nejpozději do 7 dnů,

---

⁴² ŠVÁCHOVÁ, A. *Externí vs. interní příslušná osoba pro správu oznámení od whistleblowerů* [online]. In www.nntb.cz. 1.12.2021 [cit. 2023-11-8]. Dostupné z WWW: <https://www.nntb.cz/blog/externi-vs-interni-prislusna-osoba-pro-spravu-oznameni-od-whistlebloweru>.

⁴³ VLACHOVÁ, B. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 198.

⁴⁴ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 104.

⁴⁵ Recitál 56 směrnice

⁴⁶ Důvodová zpráva transpozičního návrhu zákona, s. 56

- o důvodnosti oznámení informuje oznamovatele nejpozději do 30 dnů (lze dvakrát prodloužit o 30 dnů),
- povinnému subjektu navrhuje nápravná opatření (tímto návrhem není povinný subjekt vázán, smí si zvolit vlastní opatření),
- při výkonu své práce je nezávislá a nestranná, za řádný výkon své práce nesmí být nijak postihována,
- dodržuje povinnost mlčenlivosti a ochrany totožnosti oznamovatele.

Příslušná osoba je povinna přijmout veškerá oznámení, s výjimkou oznámení osob, které pro povinný subjekt nevykonávají pracovní nebo obdobnou činnost nebo jde-li o anonymní oznámení. Odepření přijetí oznámení je přestupkem a lze za něj uložit pokutu až do výše 50 tisíc Kč.⁴⁷

Příslušná osoba musí být plnoletá, bezúhonná a svéprávná. Pokud příslušná osoba přestane splňovat podmínku bezúhonnosti, musí o tom neodkladně informovat povinný subjekt nejdéle do 10 dnů, jinak jí může být uložena pokuta až do výše 20 000 Kč. Povinný subjekt po zjištění od příslušné osoby, že již není bezúhonná, určí jinou příslušnou osobu. Pokud se povinný subjekt o bezúhonnosti dozví sám a neurčí jinou příslušnou osobu, hrozí mu pokuta až do výše 1 mil. Kč.

3.2 Externí oznamovací systém

Ústředním orgánem státní správy pro ochranu oznamovatelů je ministerstvo spravedlnosti. „*Funguje jako mezičlánek mezi oznamovatelem a orgány příslušnými k věcnému přezkumu oznámení protiprávní činnosti.*“⁴⁸ Existence externího oznamovacího systému je pro ochranu oznamovatelů velmi důležitá. Poskytuje poradenskou a školicí odbornou podporu jak pro oznamovatele, tak pro povinný subjekt.

Ministerstvo také vykonává dohled na dodržování zákona o ochraně oznamovatelů. Ministerstvo tak může sankcionovat vědomě nepravdivé oznámení a vykonávat kontrolní pravomoc nad dodržování povinností povinných subjektů,

---

⁴⁷ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 111.

⁴⁸ NULÍČEK, M. et al. *Ochrana oznamovatelů v České republice* [online]. Praha: ROWAN LEGAL, advokátní kancelář, 2020 [cit. 2023-10-29]. Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-oznamovatelu-v-ceske-republice-111497.html>.

pověřených osob a projednávat přestupky, které neprojednává orgán inspekce práce podle zákona o inspekci práce.

V mnoha případech dochází k nedůvěře ve své nadřízené nebo v příslušném orgánu, a proto se může stát, že oznamovatel raději využije externí možnost než původně zvažovanou interní. Obrací se tak na vnější organizace, které mohou v rámci svých pravomocí požadovat nápravná opatření. Takovou organizací jsou například obecní úřady, orgány činné v trestním řízení, protikorupční linka, kontrolní a dozorčí orgány nebo nevládní organizace.

Podrobnosti o jednotlivých způsobech podání oznámení jsou zveřejněny na internetových stránkách ministerstva. Písemná oznámení ministerstvo přijímá elektronikou (prostřednictvím zabezpečeného formuláře pro učinění oznámení nebo e-mailem), ústní oznámení potom telefonicky nebo na žádost oznamovatele osobně. Pověřený zaměstnanec je povinen umožnit osobní podání oznámení do 14 dnů ode dne, kdy oznamovatel o tuto možnost požádá.⁴⁹

Jiné externí oznamovací systémy

Kromě oznamování protiprávního jednání prostřednictvím externím oznamovacím systémem ministerstvu lze podat oznámení nebo je přímo nutné podat oznámení o porušení určitých oborových předpisů příslušným orgánům podle zvláštních zákonů. Takovým orgánem je například Česká národní banka, Komora auditorů, Rada pro veřejný dohled nad auditem nebo Finanční analytický úřad a profesní komory.⁵⁰

3.2.1 Pověřený zaměstnanec

Ministerstvo jako organizační složka státu vykonává svou činnost prostřednictvím svých zaměstnanců, tzv. pověřených zaměstnanců určených ministerstvem. Podmínky pro výkon této funkce jsou stejné jako u příslušné osoby (zletilost, bezúhonnost a svéprávnost), navíc však musí mít české státní občanství, stanovené vzdělání, zdravotní způsobilost a úspěšně vykonanou úřednickou zkoušku (státní zaměstnanec je povinen úspěšně vykonat úřednickou zkoušku, a to pro každý obor služby, který je systemizován

---

⁴⁹ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 143.

⁵⁰ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 135.

na jím obsazeném služebním místě. Úřednická zkouška se skládá z části obecné, kterou tvoří písemný test a z části zvláštní, která se skládá ústně před zkušební komisí).⁵¹

Pověřený zaměstnanec je pověřen přijímáním a vyřizováním oznámení k zajištění bezpečnosti a zachování důvěrnosti. Na rozdíl od příslušné osoby, pověření zaměstnanci Ministerstva spravedlnosti neprovádí žádné prošetřování oznámeného protiprávního jednání ani nenavrhují opatření k předejetí nebo nápravě protiprávního stavu.⁵² Taktéž se nemusí zabývat opakovanými oznámeními, bez nových informací. „*Pokud pověřený zaměstnanec při posuzování oznámení dospěje k závěru, že je dáno podezření, že informace uvedené v oznámení naplňují znaky protiprávního jednání, neprodleně informuje orgán veřejné moci příslušný k přijímání oznámení o protiprávním jednání dle zvláštního právního předpisu nebo přímo použitelného předpisu Evropské unie.*“⁵³

Ministerstvo a příslušná osoba jsou povinni nejpozději do 7 dnů oznámit přijetí oznámení a nejpozději do 30 dnů poskytnout oznamovateli informace o následných opatřeních. Musí proto udržovat kontakt s oznamovatelem po celou dobu šetření oznámení a případně si vyžádat další informace. Rovněž jsou povinni vést elektronickou evidenci přijatých oznámení po dobu 5 let. Přístup k evidenci má pouze příslušná osoba nebo pověřený zaměstnanec. Pokud organizace potřebuje něco zkontrolovat, má pouze omezený přístup.

3.3 Uveřejnění

Uveřejnění by mělo být až krajním řešením, neboť je rizikové jak pro oznamovatele, tak pro povinné subjekty či osoby, kterých se oznámení týká. Rozumí se jím jakékoliv zpřístupnění informací veřejnosti, tedy typicky prostřednictvím médií, sociálních sítí nebo webových stránek.

Podmínkami pro uveřejnění oznámení jsou:

- nečinnost osoby, která oznámení přijala,
- zvýšené riziko odvetných opatření,

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 234/2014 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 1. října 2014, o státní službě. In Sbíрка zákonů České republiky, částka 99/2014.

⁵² VLACHOVÁ, B. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2023, s. 135-136.

⁵³ VLACHOVÁ, B. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2023, s. 137.

- ohrožení řádného prošetření oznámení,
- bezprostřední ohrožení zvláště chráněných zájmů.⁵⁴

Jedná se o plnohodnotné oznámení, takže i oznamovatelé, kteří své oznámení uveřejní, jsou chráněni před odvetnými opatření podle zákona o ochraně oznamovatelů.

---

⁵⁴ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 63.

4 Právní úprava whistleblowingu

4.1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU

„Směrnice představuje minimální harmonizaci s cílem zajistit společný minimální standard ochrany oznamovatelů napříč členskými státy, přičemž jednotlivé členské státy mohou přijmout úpravu, která oznamovatelům poskytuje vyšší míru ochrany.“⁵⁵ Hlavním účelem směrnice je pomoci lidem, kteří při výkonu svého povolání odhalí například praktiky ohrožující veřejné zdraví, jadernou bezpečnost nebo ochranu dat. Těmto lidem, kteří oznámí porušení zákona, pak náleží ochrana v Evropské unii před odvetnými opatřeními.

„Předmětem oznámení („zapískání“) dle směrnice tedy nemají být stížnosti osobní povahy zaměstnance vůči zaměstnavateli, hlášení šikany, obtěžování atp., ale naopak oznámení týkající se specifických oblastí, u nichž je potřeba zvýšená ochrana veřejného zájmu. Půjde například o porušování právních předpisů v oblastech zadávání veřejných zakázek, finančních služeb, produktů a trhů a předcházení praní špinavých peněz a financování terorismu.“⁵⁶

Směrnice je významná, protože zavádí povinnost, jak uvnitř podniků či organizací, tak vůči veřejným orgánům, vytvořit bezpečné kanály pro oznamování aktivit, které porušují právní předpisy EU. Oznamovatelé by rovněž měli mít přístup k právní pomoci a poradenství.⁵⁷

4.2 Zákon o ochraně oznamovatelů

Jak je již patrně obecně známo, zákon o ochraně oznamovatelů transponuje do českého práva evropskou úpravu, konkrétně Směrnici o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie. Česká republika byla v prodlení s implementací směrnice, stejně jako řada dalších států EU (transpoziční lhůta uplynula již 17. 12. 2021), a to dokonce vyústilo k tomu, že Evropská komise podala na Českou republiku žalobu k Soudnímu dvoru EU.⁵⁸ Jedním z důvodů, proč došlo ke promeškání transpoziční lhůty Směrnice

---

⁵⁵ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 4.

⁵⁶ PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 18.

⁵⁷ BOHATA, M. et al. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada Publishing, 2021, s. 99.

⁵⁸ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, předmluva s. X.

2019/1937, je skutečnost, že oznamování a samostatná ochrana oznamovatelů je v naší zemi chápána negativně. Příčinu na tom má doba nacistické a komunistické nesvobody, dále rakousko-uherské mocnářství. Oznamovatel je tak chápán jako udavač nebo vynášeč informací.

Zákon o ochraně oznamovatelů nejednotnou právní úpravu sjednocuje, a především usnadňuje podání oznámení. Významně také rozšiřuje ochranu oznamovatelů z hlediska osobní působnosti, neboť přiznává chráněný status oznamovatelům, kteří nejsou se subjektem, kterého se oznámení týká, v pracovním ani služebním poměru.⁵⁹

„Zakotvuje ochranná opatření mající za cíl poskytnout chráněné osobě, která učinila oznámení o podezřelém jednání, určitou míru stability a jistoty proti odvetným opatřením. Za odvetné opatření se ve smyslu zákona považuje jakékoliv jednání, které bylo vyvoláno oznámením a které oznamovateli může způsobit újmu. Mezi nedovolenými odvetnými opatřeními zákon předpokládá např. rozvázání pracovního poměru nebo neprodloužení pracovního poměru na dobu určitou, snížení mzdy, platu nebo odměny nebo nepřiznání osobního příplatku či změnu pracovní nebo služební doby. Zákon také do velké míry kopíruje znění směrnice.“⁶⁰

4.3 Legislativní vývoj ochrany oznamovatele

V minulosti bylo v České republice několik pokusů o legislativní úpravu ochrany oznamovatele, ale jediná ochrana byla pouze pro zaměstnance ve státní službě nařízením vlády č. 145/ 2015 Sb., které zavádí opatření v případě oznámení protiprávního jednání ve služebním úřadu.⁶¹

4.3.1 Vládní návrh z roku 2012

Návrh vznikl již za Nečasovy vlády a předložila jej Mgr. Karolína Peake, tehdejší místopředsedkyně vlády a předsedkyně Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí.

---

⁵⁹ NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 3.

⁶⁰ PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 89.

⁶¹ ŠIMEČKOVÁ, E. *Nežádoucí chování na pracovišti: šikana, diskriminace, monitorování, whistleblowing*. Praha: Leges, 2023, s. 32.

Nešlo by se o nový zákon, ale pouze o doplnění již stávajícího předpisu za pomoci tvorby nových paragrafů.⁶²

Navrhovaná úprava by:

- řešila pouze oznamování orgánům činným v trestním řízení,
- neřešila důsledně ochranu oznamovatele ani oznamovaného (ochranu osobních údajů návrh pomíjel),
- neobsahovala úpravu problematiky vnitřních orgánů vyšetřování u zaměstnavatele,
- chránila oznamovatele velmi „jednoduše“ tak, že jeho ochranu včlenila do již existujícího předpisu – antidiskriminačního zákona.⁶³

Společnost i ochránce práv tento návrh odsuzovali. Obsahoval řadu technických nedostatků, které podle Pichrtovy publikace poukazují na naprostý rozdíl mezi ochranou oznamovatelů a ochranou diskriminovaných osob.⁶⁴

Pád Nečasovy vlády znamenal konec tohoto návrhu. Ještě předtím byl tento návrh doporučen ke schválení legislativní radou vlády, ovšem nedoputoval ani do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, neboť byl zákon odložen na základě politických změn.⁶⁵

4.3.2 Senátní návrh z roku 2013

Tento návrh měl zpočátku mnohem větší potenciál než předchozí vládní návrh. Zaujal především tím, že mezi navrhovateli byl na prvním místě uveden Libor Michálek (jeden z nejznámějších českých whistleblowerů).

Oproti vládnímu návrhu se jednalo o návrh samostatného zákona na ochranu oznamovatelů. V případě předchozího návrhu se zaměstnanec obrátil na soud až po

---

⁶²PICHRT, J. *Několik poznámek k whistleblowingu, loajalitě zaměstnance a k legislativním návrhům*. In PICHRT, J. et al. *Whistleblowing*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s.17.

⁶³ PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – minulost, přítomnost, budoucnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 1-2.

⁶⁴ŠAMÁNEK, J. *(Ne)vhodnost zakotvení ochrany oznamovatelů v antidiskriminačním zákoně*. In PICHRT, J. et al. *Whistleblowing*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 51.

⁶⁵ KANÁL SVOBODNÉHO PŘÍSTAVU. Záznam z konference: *Oznamovatel – hrdina, nebo práškač?* In Youtube [online]. 2019 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z WWW: <https://www.youtube.com/watch?v=jdXDT65AYXo&list=PLmwDL0IIJTxBIIAJ8m7j32KYTqP09n-xL&index=30>.

skončení pracovního poměru, v případě tohoto senátního návrhu by se zaměstnanec musel obrátit na příslušný orgán ještě před případným propuštěním ze zaměstnání.⁶⁶

Legislativní návrh předložený senátory se měl vztahovat zejména na zaměstnance ve veřejném sektoru a pouze na některé vymezené skutky. Taktéž byl nedostatečně legislativně propracovaný, a proto byl senátem vrácen navrhovatelům k jeho dopracování, k dalšímu projednávání nedošlo.

4.3.3 Poslanecký návrh z roku 2016

„Andrej Babiš předložil vládě poslanecký návrh zákona na ochranu oznamovatelů trestných činů před neoprávněným postihem ze strany zaměstnavatele a o změně dalších souvisejících zákonů. Tento návrh se významně inspiroval v tehdy již účinném slovenském zákoně na ochranu oznamovatelů. Jednalo se o pokus o komplexní právní úpravu ochrany whistleblowerů v samostatném zákoně. Široký okruh osob mohl dle tohoto návrhu podávat oznámení pouze v případech taxativně vymezených trestných činů.“⁶⁷

Návrh zákona měl přenést do České republiky již ze zahraničí osvědčený prvek anonymní komunikace mezi oznamovatelem a státním zastupitelstvím. S tímto zavedeným postupem však vláda nesouhlasila, a proto návrh neprošel ani prvním čtením, byl ukončen společně s koncem volebního období.

Nebylo by zcela jasné, který státní zástupce by ve věci rozhodoval a kdo by anonymního oznamovatele vyzval k podání žádosti. Dále vláda uvedla, že je poněkud nekonceptní, aby byl takový systém zakotven v zákoně a měl by se týkat i ochrany oznamovatelů pouze u přesně definovaných trestných činů. Oznamovatel měl být chráněn při podání trestního oznámení pro jasné vymezené trestné činy v oblasti korupčního, hospodářského či jinak společensky významného charakteru.⁶⁸

---

⁶⁶ SENÁT PARLAMENTU ČR. *Návrh senátního návrhu zákona senátora Libora Michálka a dalších senátorů o některých opatřeních k posílení ochrany oznamovatelů jednání, které je v zásadním rozporu s veřejným zájmem, a o změně dalších zákonů* [online]. 2013 [cit. 2023–12-7]. Dostupné z WWW: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/70010/58803>.

⁶⁷ PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – minulost, přítomnost, budoucnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 3.

⁶⁸ ÚŘAD VLÁDY ČR. *Návrh poslance Andreje Babiše na vydání zákona o ochraně oznamovatelů trestných činů před neoprávněným postihem ze strany zaměstnavatele a o změně dalších souvisejících zákonů (tisk č. 799): Návrh zákona předložený PS* [online]. 2013 [cit. 2023–12-7]. Dostupné z WWW: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/70010/58803>.

4.3.4 Vládní návrh z roku 2017

Čtvrtý po sobě jdoucí neúspěšný návrh na úpravu whistleblowingu v ČR byl velmi podobný prvnímu vládnímu návrhu především proto, že se snažil najít jednoduché řešení tohoto problému. Ochranu oznamovatelů chtěl zajistit doplněním jediného odstavce do § 133a občanského soudního řádu, který by i na oznamovatele rozšířil již existující úpravu „obráceného“ důkazního břemene v rámci občanského soudního řízení.⁶⁹

„Nově mělo tedy i v případě pracovněprávních sporů whistleblowerů, kteří by u soudu uvedli, že důvodem jejich „postihu“ ze strany zaměstnavatele byla jejich whistleblowerská aktivita, dojít ke sdílení (přenosu) důkazního břemene. Tedy zaměstnavatel měl mít ve shora uvedeném sporu s whistleblowerem – propuštěným zaměstnancem, který by se obrátil na soud s návrhem, aby soud určil, že rozvázání pracovního poměru s ním je neplatné, když propuštěním byl znevýhodněn z důvodu whistleblowerství – nově povinnost prokázat skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit, že výpověď není znevýhodněním zaměstnance motivovaným jeho whistleblowerstvím, resp. nebyla dána z důvodu whistleblowingu propuštěného zaměstnance.“⁷⁰

Ani tento vládní návrh nakonec novou právní úpravu whistleblowingu nepřinesl, neboť byl předložen až na samém konci volebního období Sněmovny, což byl jeden z důvodů, proč se nedostal do dalších fází legislativního procesu.

---

⁶⁹ PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – minulost, přítomnost, budoucnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 3.

⁷⁰ PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – minulost, přítomnost, budoucnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 4.

5 Organizace zabývající se bojem proti korupci v České republice

5.1 Transparency International

Transparency International Česká republika se od roku 2009 věnuje problematice whistleblowingu a poskytuje ochranu a právní jistotu potencionálním oznamovatelům protiprávního jednání.

„Patří ke klíčovým pilířům boje proti korupci v naší zemi. Odhaluje velké i menší korupční kauzy. Navrhuje legislativní i jiné systémové změny. Bezplatně pomáhá široké veřejnosti v oblasti práva. Vzdělává zástupce z řad státní správy, byznysu a spoluobčany. A především se nebojí chodit do každodenních soubojů s mocnými aktéry a vlivovými skupinami.“⁷¹

Právní poradna a whistleblowerské centrum protikorupční nevládní organizace Transparency International ČR poskytuje poradenství občanům, kteří se setkali s korupcí a pomoc oznamovatelům korupce a jiných protiprávních jednání na pracovišti. Právní poradenství a podporu poskytuje TI osobám, kteří se na ni obrátí v dobré víře (jsou upřímně přesvědčeny o tom, že poskytnutá informace je pravdivá a úplná).⁷²

5.2 Oživení

„V rámci svého programu Bez korupce mj. poskytuje protikorupční a právní poradenství a odborné konzultace v problematice korupce a střetu zájmů ve veřejné správě, práva na přístup k informacím, veřejných zakázek či hospodaření obcí.“⁷³

Občanské sdružení Oživení patří mezi nevládní neziskové organizace, jejichž hlavním posláním je boj proti korupci, a proto patří mezi externí subjekty, na které se oznamovatelé obrazejí se svým oznámením o protiprávním jednání, ať už prostřednictvím poštovních služeb, telefonu nebo e-mailem, či osobně.⁷⁴

---

⁷¹ TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR. *Kdo jsme – Transparency International* [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/kdo-jsme/tional>.

⁷² PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Whistleblowing není donašečství: příručka nejen pro oznamovatele*, 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Transparency International ČR, 2020, s. 46.

⁷³ PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Whistleblowing není donašečství: příručka nejen pro oznamovatele*, 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Transparency International ČR, 2020, s. 46.

⁷⁴ ŠVANDOVIČ, N. et al. *Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů): Analýza zpracovaná pro účely vzniku nové právní úpravy v ČR* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2011, s. 12.

„Od roku 1999 se zabývá systematickým odhalováním střetu zájmů a korupce ve veřejné správě a zvyšováním transparentnosti veřejného sektoru. Od ledna 2011 Oživení provozuje také národní protikorupční linku 199, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo vnitra ČR. Provoz linky zajišťují studenti posledních ročníků právnické fakulty, popřípadě absolventi právnické fakulty, vždy se supervizí zkušeného advokáta.“⁷⁵

5.3 Nadační fond proti korupci

„Nebát se a nekrást, a ne nakrást si a nebát se.“ Od roku 2011 Nadační fond proti korupci bojuje s korupcí v České republice. Podporuje občany, kteří se nebojí a odmítají se smířit s korupcí. Také seznamuje všechny generace s tím, jak bojovat s korupcí. V minulosti pracovali na více než dvou desítkách kauz a jejich hlavním cílem je stav, kdy společnost bude korupci vnímat jako zločin a podle toho ke korupčníkům přistupovat.⁷⁶

Finančně i právně podporují whistleblowery a protikorupční projekty v České republice. Pro středoškoláky provozují protikorupční akademii, díky které se dozví svá občanská práva a jak se chovat v případě setkání s korupcí. „Fond pravidelně komentuje problematiku české legislativy a navrhuje, jak nedostatky v právním řádu napravit.“⁷⁷

---

⁷⁵ŠVANDOVÁ, N. et al. *Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů): Analýza zpracovaná pro účely vzniku nové právní úpravy v ČR* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2011, s. 55.

⁷⁶ NADAČNÍ FOND PROTI KORUPCI [online]. [cit. 2024-01-18]. Dostupné z WWW: <https://www.nfpc.cz>.

⁷⁷ NADAČNÍ FOND PROTI KORUPCI. *Výroční zpráva 2021* [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z WWW: https://www.nfpc.cz/uploads/original/filemanager/NFPC_Vyrocní_zprava_2021.pdf

6 Příklady konkrétních oznámení a oznamovatelů korupce

6.1 Libor Michálek

Odhlal dva skandály na celostátní úrovni, v jejichž důsledku se stal jedním z nevlivnějších oznamovatelů v dějinách země. V roce 1996 odhalil případ tunelování a v roce 2010 upozornil na podvod na ministerstvu životního prostředí, kde se plánovalo předražení zakázky na čistku vod, peníze měly být použity na financování politické strany. Michálek získal řadu protikorupčních ocenění a dnes je senátorem za Pirátskou stranu.⁷⁸

Bývalý senátor ve funkci ředitele Státního fondu životního prostředí v roce 2010 krátce po nástupu do této funkce podal trestní oznámení pro podezření z trestného činu pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži. Jednalo se o zakázku na čistku odpadních vod, cena měla být předražená o přibližně 3 miliardy Kč. Zaměstnavatel proti jeho osobě a také jeho nejbližším uplatňoval šikanu, a nakonec dostali výpověď. Ze své funkce byl ministrem odvolán.⁷⁹

Michálek byl za boj proti korupci oceněn Nadačním fondem proti korupci v březnu 2011. V květnu téhož roku mu byla udělena také Cena Františka Kriegla od Nadace Charty 77 za systematický boj proti korupci ve státní správě.

6.2 Ondřej Závodský

Právník Ondřej Závodský byl od roku 2005 vedoucím právního oddělení Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra. Z této pozice měl přístup k informacím, na základě, kterých upozorňoval na špatné nastavení systému, který vede ke rozkrádání v rámci nájemních vztahů a dalším protiprávním transakcím. Místo prověření daných upozornění byl Závodský přeřazen na pozici řadového referenta, aby již neměl přístup ke zdroji informací. Spolupracovníci, kteří se za něj postavili, sdíleli jeho pracovní osud

---

⁷⁸FRANKOVÁ, L. Ochrana oznamovatelů v ČR. In: *Sborník k mezinárodní konferenci: Výzva pro Českou republiku: whistleblowing jako ochrana finančních zájmů občanů EU* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2015, s. 10.

⁷⁹ ONDRÁČKOVÁ, A. et al. *Whistleblowing v otázkách a odpovědích (nejen) pro prošetřovatele* [online]. Praha: Transparency International, 2019 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2019/09/TI-Whistleblowing-v-otázkách-a-odpověď%C3%ADch-nejen-pro-prošetřovatele.pdf>.

v mírnější formě. Přerostlo to dokonce až k anonymním výhrůžkám namířeným na děti pana Závodského.⁸⁰

Kauzou se kompetentní osoby začali zabývat až poté, co se do toho vložila média. Ředitel ZSMV byl odvolán a Závodskému bylo nabídnuto zpět místo vedoucího právního oddělení již v únoru 2011. Na jaře 2011 byl za svou statečnost v boji proti korupci oceněn Nadačním fondem cenou za odvalu spolu s odměnou v hodnotě 100 000 Kč.

6.3 Jiří Chytil

Jiří Chytil z magistrálního odboru Informačních technologií byl společně s Ivanem Seyčkem zodpovědný za průběh zakázky na rozvoj služeb Opencard (takzvaná Karta Pražana měla disponovat řady funkcí a ušetřit nemalé finanční prostředky). Od roku 2009 pomáhal jako utajovaný svědek vyšetřovateli Zdeňku Ondráčkovi v dané kauze o Opencard. Do této kauzy přinesl klíčové důkazy, díky nimž došlo k posunu této kauzy. V roce 2013 čelil zastrašování, kdy se mu někdo opakovaně vloupal do bytu, aby odcizil důkazy.

Projekt Opencard vzniklý již v době primátora Pavla Béma se z původních 165 milionů korun vyšplhal až na neuvěřitelnou částku 1,75 miliardy korun. Chytilovi jako důkaznímu svědkovi přislíbil status utajovaného svědka tehdejší důstojník Dušan Lavička. Dohoda ale padla, když Lavička z případu odešel, a Chytil se tak v roce 2011 z role svědka stal obžalovaným. Jeho jméno bylo poskytnuto médiím i samotnému magistrátu.

Po prozrazení Chytilovi identity byl okamžitě propuštěn z magistrátu a v roce 2014 odsouzen k podmíněnému trestu v délce 1,5 roku za nevymáhání pokuty za opožděné plnění smlouvy od tehdejšího vlastníka práv k Opencard, kterým byla firma Haguess. Městu tak způsobil třímilionovou škodu. Paradoxem tomu je, že v roce 2013 byl oceněn za odvalu Nadačním fondem proti korupci a odměněn částkou 400 000 Kč.

---

⁸⁰ŠVANDOVIČ, N. et al. *Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů): Analýza zpracovaná pro účely vzniku nové právní úpravy v ČR* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2011, s. 71.

7 Empirická část

7.1 Charakteristika a metodika výzkumu

Praktická část bakalářské práce zahrnuje výzkum realizovaný metodou dotazníkového šetření, který byl proveden v únoru 2024. Před vyplněním dotazníku byli respondenti informováni o jeho účelu a o tom, že jimi poskytnuté údaje budou použity pouze pro potřeby této práce. Dotazník obsahuje 15 otázek, které jsou zaměřeny zejména na problematiku whistleblowingu a užitečnost nového zákona o ochraně oznamovatelů. Taktéž se zaměřují i na předpokládanou četnost a efektivnost využití jednotlivých způsobů oznámení protiprávního jednání.

Dotazník byl zaslán v elektronické podobě na různá pracoviště veřejného sektoru v jihočeském kraji, nacházející se v okolí bydliště autorky. Přesněji šlo o Městský úřad Strakonice a Písek, Katastrální úřad Strakonice, úřady práce v okrese Strakonice a finanční úřad Strakonice a České Budějovice. Autorka si vybrala veřejný sektor, neboť se domnívala, že se s problematikou whistleblowingu na svém pracovišti setkávají častěji než soukromý sektor, a proto mu lépe porozumí.

Pro sestavení dotazníku byly použity webové stránky Survio.com, které umožňují sestavení dotazníku zdarma a následně shromažďují příslušné odpovědi. Shromážděné odpovědi byly následně analyzovány, vyhodnoceny a vyobrazeny za pomoci grafů a tabulek. Po vyhodnocení dotazníkového šetření bylo provedeno několik relevantních návrhů na možnou úpravu zákona o ochraně oznamovatelů. Kompletní dotazník je k dispozici v příloze.

Struktura výzkumu

Pro získání potřebných informací bylo zvoleno elektronické dotazování, které obsahovalo 15 otázek, bylo zcela anonymní a bez časového rozmezí. Otázky byly formulovány tak, aby jim respondenti rozuměli a neměli tak potíže s vyplněním dotazníku.

Dotazník obsahuje celkem čtyři části. Nejprve je část úvodní, kde byli respondenti seznámeni s účelem dotazníkového šetření. První tři otázky jsou tzv. identifikační, zaměřené na věk, pohlaví a vzdělání respondentů. Další otázky jsou věnovány tomu, zda respondenti znají pojem whistleblowing a co si o oznamovatelích myslí (otázky 4-5), jaký

je názor respondentů na zákon o ochraně oznamovatelů (otázky 6-9), zda respondenti byli řádně proškoleni ve svém zaměstnání (otázky 10-11), jestli se respondenti ve své práci setkali s protiprávním jednáním, jak a jestli by ho případně oznámili (otázky 12-14) a následnému hodnocení whistleblowingu (otázka 15). Poslední částí je část děkovací, kdy je respondentům poděkováno za jejich účast v této studii.

7.2 Cíle výzkumu

Primárním cílem výzkumu je zhodnotit úroveň legislativní ochrany whistleblowerů v České republice a navrhnout její možnou úpravu. Otázky byly vytvořeny primárně pro zaměstnance veřejného sektoru v jihočeském kraji. Zároveň byly formulovány tyto **dílčí cíle výzkumu**:

- zjistit, zda jsou respondenti dostatečně obeznámeni s problematikou whistleblowingu,
- zjistit, zda jsou respondenti dle svého názoru právní úpravou whistleblowingu dostatečně chráněni,
- identifikovat předpokládanou četnost a efektivnost jednotlivých způsobů oznámení.

7.3 Výzkumné otázky a hypotézy

Na základě stanovených cílů šetření dále vyplývají relevantní výzkumné otázky a hypotézy, které budou po interpretaci výsledků dotazníkového šetření ověřeny základními popisnými statistickými metodami.

Výzkumné otázky:

- **Výzkumná otázka č. 1:** Byli respondenti v zaměstnání řádně proškoleni o jejich ochraně při oznamování protiprávního jednání?
- **Výzkumná otázka č. 2:** Co si respondenti myslí o oznamovatelích protiprávních jednání?
- **Výzkumná otázka č. 3:** Jaký je názor respondentů na zákon o ochraně oznamovatelů?
- **Výzkumná otázka č. 4:** Setkali se respondenti ve svém zaměstnání s protiprávním jednáním?

Výzkumné hypotézy:

- **H1:** Většina respondentů problematice whistleblowingu nerozumí.
- **H2:** Nadpoloviční většina respondentů je s právní úpravou whistleblowingu spokojena.
- **H3:** Respondenti byli řádně proškoleni o ochraně oznamovatelů ve svých zaměstnáních.
- **H4:** Nejčastěji by respondenti využili interní oznamovací systém.

7.4 Soubor respondentů výzkumu

Výzkumného dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 152 respondentů. První otázka se týkala pohlaví respondentů, která umožňovala výběr klasických biologických možností, a to buď, ženského nebo mužského. Dotazník vyplnilo celkem 89 žen (59 %) a 63 mužů (41 %). Tato hodnota naznačuje, že vyplnění dotazníku neupřednostňovalo ani jedno pohlaví.

Tabulka 1: Pohlaví respondentů⁸¹

Odpověď	Absolutní počet	Relativní počet v %
Žena	89	59 %
Muž	63	41 %
Celkem	152	100 %

Autorka se v další otázce dotazovala respondentů na jejich věk. Většina respondentů se nacházela ve věkové kategorii 50–59 let a 40-49 let, jak je zřejmé z Tab. 2.

Tabulka 2: Věk respondentů⁸²

Odpověď	Absolutní počet	Relativní počet v %
Méně než 20 let	0	0 %
20-29 let	13	9 %

⁸¹ Vlastní zdroj

⁸² Vlastní zdroj

30-39 let	24	16 %
40-49 let	44	29 %
50-59 let	52	34 %
60 let a více	19	13 %
Celkem	152	100 %

Celkem 52 respondentů (34 %) uvedlo, že je jim 50-59 let, hned za nimi byl věk 40-49 let, těch bylo 44 (29 %). Další nejčastější věkovou skupinou bylo 30-39 let v počtu 24 respondentů (16 %). Dále dotazník vyplnili respondenti věkové skupiny 20-29 let a 60 let a více v počtu 13 respondentů (9 %) a 19 respondentů (13 %). Žádný z respondentů nebyl mladší 20 let.

Další otázka byla zaměřena na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Nejčastěji dotazník vyplnili respondenti se středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou a respondenti s vysokoškolským inženýrským vzděláním, jak je zřejmé z Tab. 3.

Tabulka 3: Dosažené vzdělání respondentů⁸³

Odpověď	Absolutní počet	Relativní počet v %
Středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou	57	38 %
Vyšší odborné vzdělání	4	3 %
Vysokoškolské bakalářské vzdělání	25	16 %
Vysokoškolské magisterské vzdělání	10	7 %
Vysokoškolské inženýrské vzdělání	55	36 %
Jiné	1	1 %
Celkem	152	100 %

Největší část respondentů, tož je 57 respondentů (38 %) uvedla jako nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou. Druhou nejpočetnější odpovědí bylo vysokoškolské inženýrské vzdělání, to uvedlo 55 respondentů (36 %).

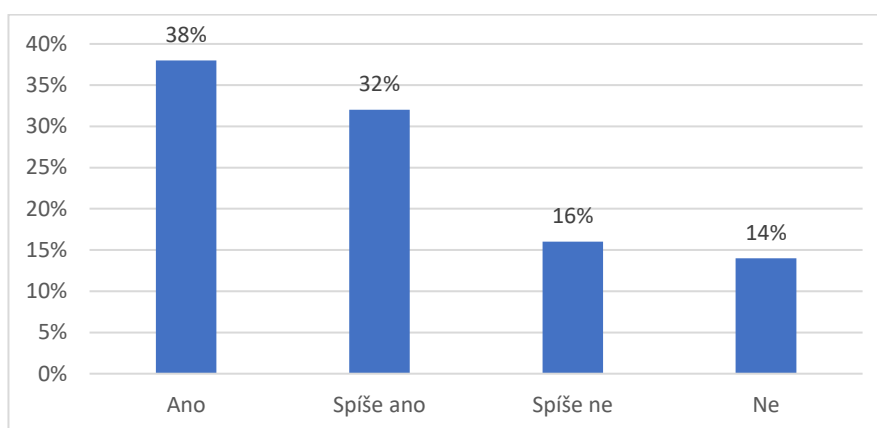
⁸³ Vlastní zdroj

Další stupeň vzdělání má celkem 25 respondentů (16 %), jedná se o vysokoškolské bakalářské vzdělání. Nejnižší počet respondentů mělo vysokoškolské magisterské vzdělání s 10 respondenty (5 %) a vyšší odborné vzdělání se 4 respondenty (3 %). Jeden z respondentů uvedl, že má jiné vzdělání než výše uvedené.

7.5 Analýza výsledků výzkumu

Nejprve byla respondentům položena otázka, kde měli uvést, **jestli znají pojem ochrana oznamovatelů**. Po vyhodnocení všech odpovědí se ukázalo, že většina respondentů daný pojem zná, a to celkem 70 % dotázaných.

Graf 1: Znájí respondenti pojem ochrana oznamovatelů? ⁸⁴

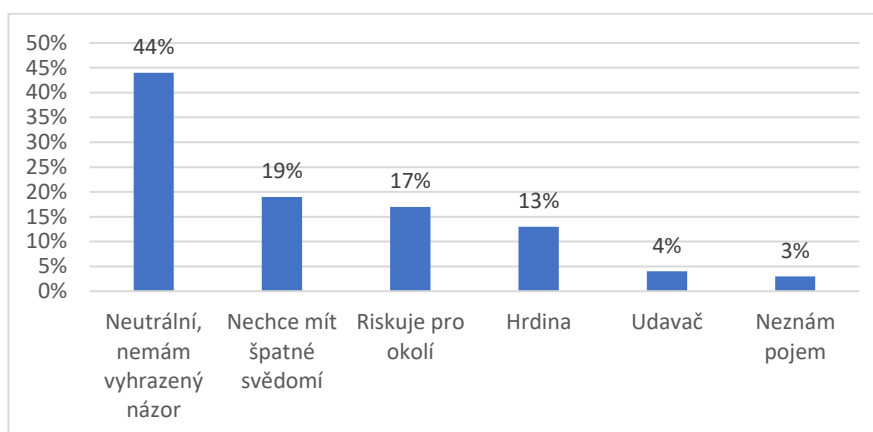

Autorka se snažila prostřednictvím otázky 5 zjistit, jaký mají respondenti **názor na oznamovatele protiprávního jednání**. Jak je zřejmé z grafu 2, většina respondentů nemá na oznamovatele vyhrazený názor. Dokonce 17 % respondentů si myslí, že riskuje pro okolí a 13 %, že je to hrdina. Pouze 4 % dotazovaných odpovědělo, že má na ně negativní názor a označili je za udavače.

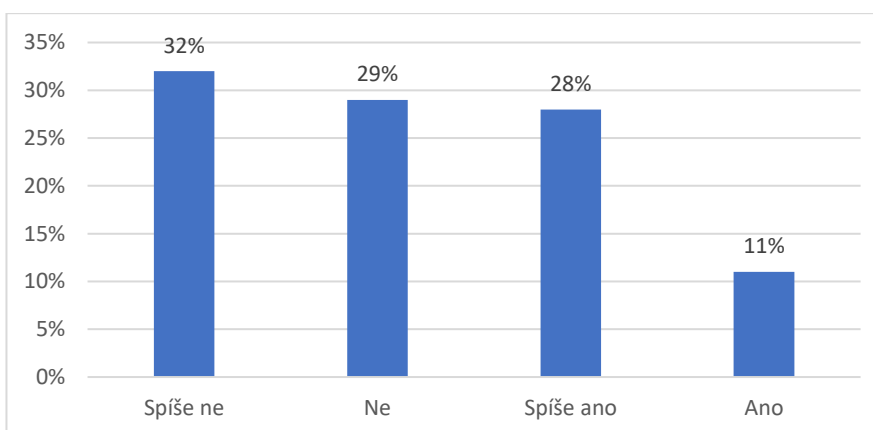
⁸⁴ Vlastní zdroj

Graf 2: Jaký je názor respondentů na oznamovatele protiprávního jednání? ⁸⁵

Další dvě otázky se věnovaly zákonu o ochraně oznamovatelů. Nejprve se měli respondenti vyjádřit k tomu, zda ví, **jaká práva jim dává nový zákon o ochraně oznamovatelů.**

Graf 3: Znájí respondenti svá práva, která jim dává nový zákon o ochraně oznamovatelů? ⁸⁶

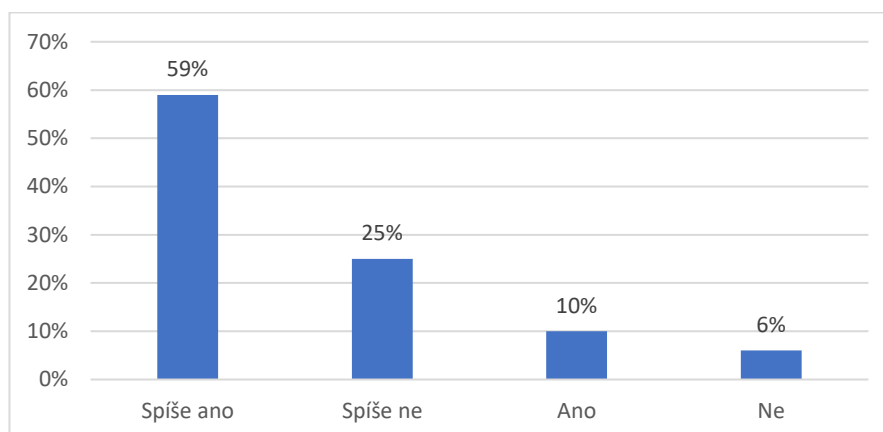
Jak je patrné z otázky 4, většina respondentů zná pojem ochrana oznamovatelů, tato otázka však potvrzuje, že tento pojem do hloubky neznají. Dotazovaný tak neví, jakou právní jistotu díky novému zákonu dostává, přesněji to neví 61 % respondentů. Na to navázala otázka 7, kde byli respondenti tázáni, **jestli si myslí, že bude nový zákon o ochraně oznamovatelů prospěšný.** Většina dotazovaných (69 %) potvrzuje, že bude zákon prospěšný, jak je zřejmé z Grafu 4.

⁸⁵ Vlastní zdroj

⁸⁶ Vlastní zdroj

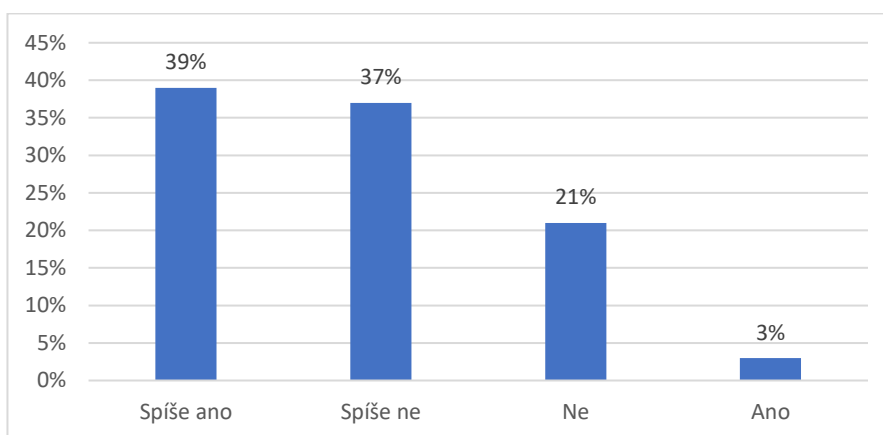

Graf 4: Bude podle respondentů nový zákon na ochranu oznamovatelů prospěšný?
87

Důležité bylo také zjistit, jestli se nyní po zavedení zákona o ochraně oznamovatelů **cítí respondenti více právně chráněni při oznamování protiprávního jednání**. Podle Grafu 5 je zřejmé, že větší část respondentů (celkem 58 %) po zavedení zákona nepocituje větší právní ochranu. Zbývající část dotazovaných pak uvedla, že určitou právní ochranu pocituje.

Graf 5: Cítí se nyní respondenti při oznamování protiprávního jednání více právně chráněni?⁸⁸

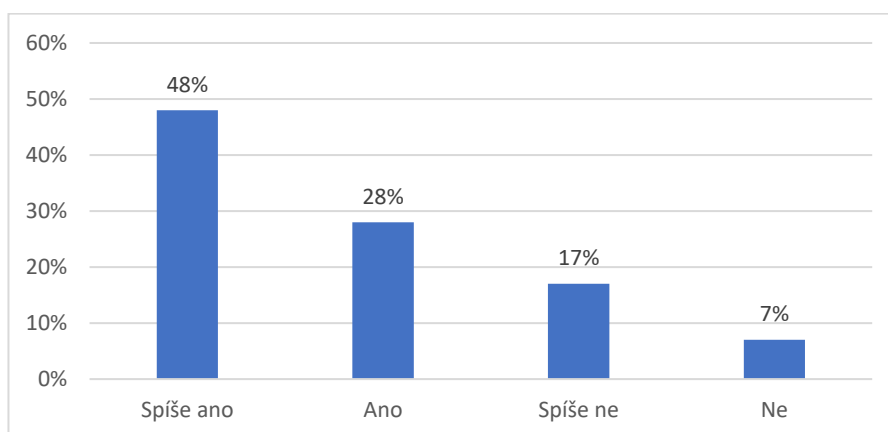

Prostřednictvím otázky 9 se měli respondenti vyjádřit k tomu, **zda by byli pro zavedení přijímání anonymních oznámení**. Většina dotazovaných na tuto otázku odpověděla kladně.

⁸⁷ Vlastní zdroj

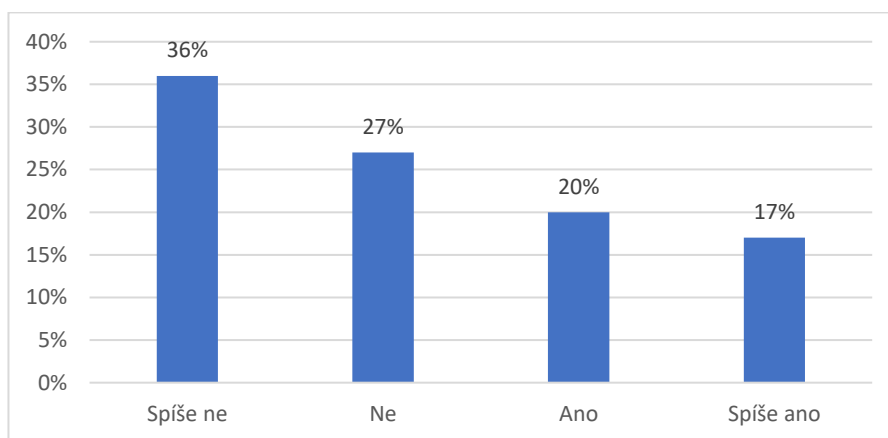
⁸⁸ Vlastní zdroj

Graf 6: Byli by respondenti pro přijímání anonymních oznámení? ⁸⁹

Dalšími dvěma otázkami se autorka respondentů dotazovala, zda byli ve své práci řádně proškoleni a zda vědí, na koho se případně s protiprávním jednáním obrátit. Proškolenost zaměstnanců v problematice whistleblowingu je důležitým faktorem pro zajištění důvěry potencionálních oznamovatelů v interní oznamovací systém.

Graf 7: Byli respondenti v zaměstnání řádně proškoleni o jejich ochraně při oznamování protiprávního jednání? ⁹⁰

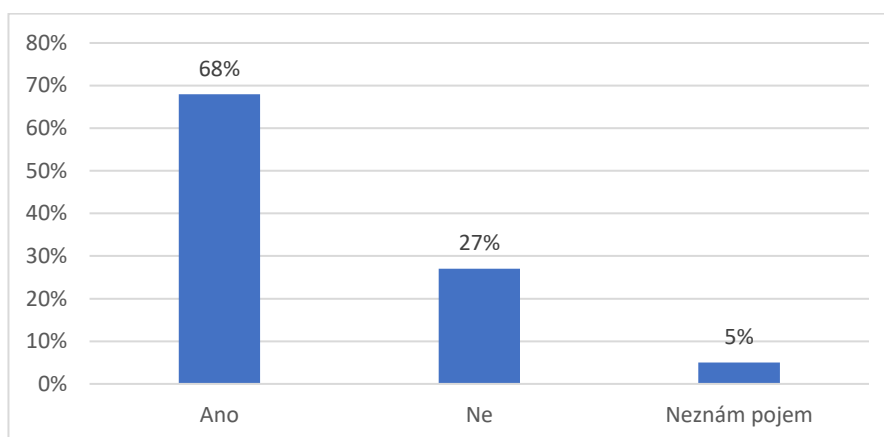

Prostřednictvím otázky 10 měli respondenti uvést, **zda byli ve své práci řádně proškoleni o své ochraně při oznamování protiprávního jednání**. Dle výsledků z Grafu 7 je zřejmé, že respondenti nebyli řádně proškoleni ve svém zaměstnání. Na to navazuje otázka 11, jestli dotazovaný ví, **kdo je v jeho zaměstnání příslušnou osobou**. Kladnou odpověď uvedlo celkem 68 % respondentů.

⁸⁹ Vlastní zdroj

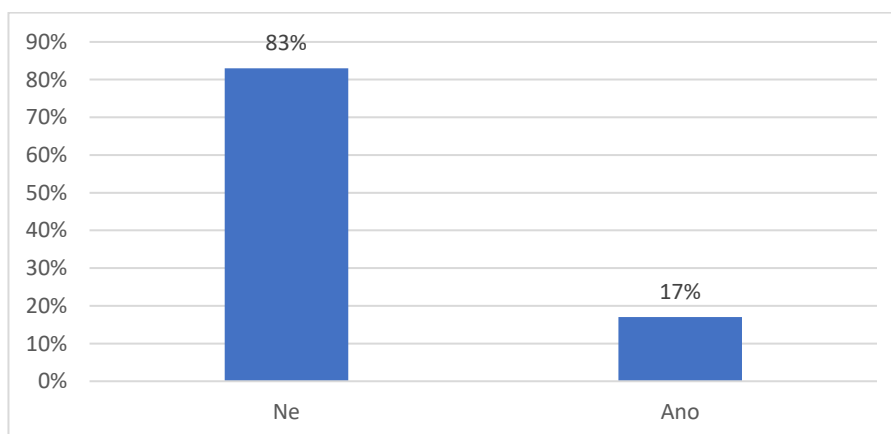
⁹⁰ Vlastní zdroj

Graf 8: Ví respondenti, kdo je u nich v zaměstnání příslušnou osobou? ⁹¹

V rámci otázky 12 měli respondenti uvést, **zda se někdy setkali na svém pracovišti s protiprávním jednáním**. Na základě výsledků z grafu 9 se 83 % respondentů na svém pracovišti s protiprávním jednáním neseťkalo. Je poměrně překvapivé, že s protiprávním jednáním se setkalo pouze 17 % dotazovaných.

Graf 9: Setkali se respondenti na svém pracovišti s protiprávním jednáním? ⁹²

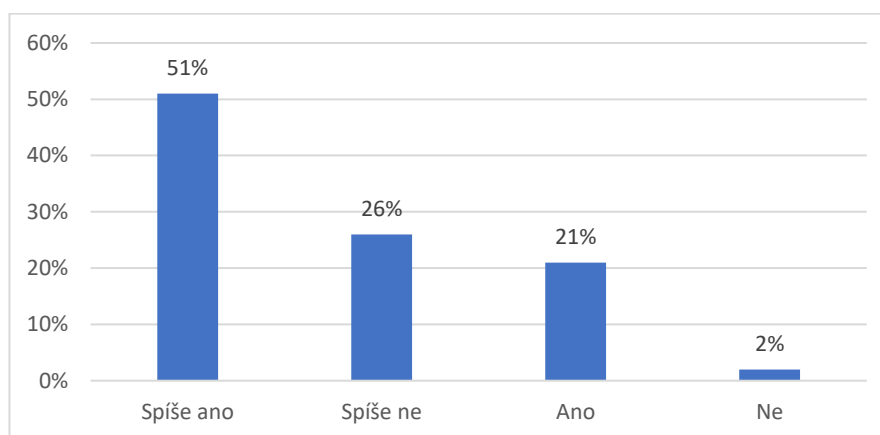

Prostřednictvím otázky 13 se autorka dotazovala, **zda by respondenti oznámili protiprávní jednání**. Větší část respondentů uvedla, že by protiprávní jednání oznámila (celkem 72 %). Z toho lze usuzovat, že nový zákon o ochraně oznamovatelů bude mít určité přínosy. Pouze 2 % dotazovaných zvolila odpověď ne.

⁹¹ Vlastní zdroj

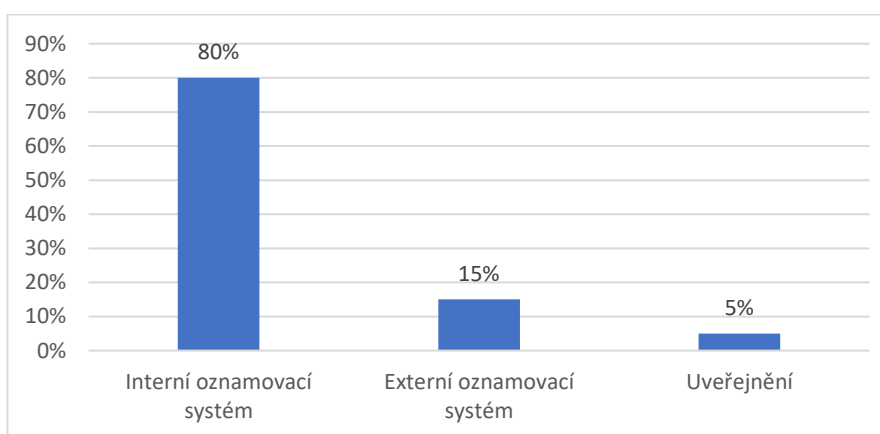
⁹² Vlastní zdroj

Graf 10: Oznámili by respondenti protiprávní jednání? ⁹³

Dále se autorka respondentů dotazovala, **jaký oznamovací systém by si při oznamování protiprávního jednání vybrali**. Ukázalo se, že dotazovaní by nejčastěji volili interní oznamovací systém (80 %). Další část respondentů (15 %) by oznámení učinila externě a zbývajících 5 % by oznámení uveřejnilo.

Graf 11: Jaký oznamovací systém by respondenti zvolili při oznámení protiprávního jednání? ⁹⁴

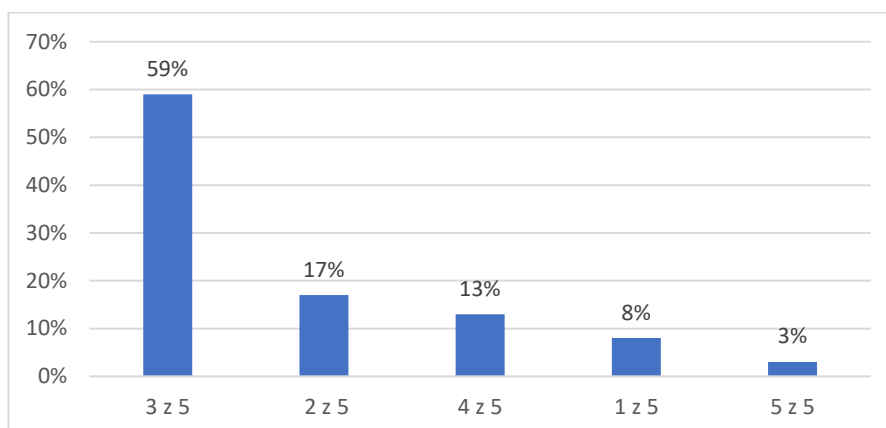

V poslední 15 otázce měli respondenti **ohodnotit úroveň ochrany oznamovatelů v České republice**. Podle výsledků 59 % dotazovaných nehodnotí úroveň ochrany ani pozitivně, ani negativně. Dalo by se říct, že ji hodnotí dostatečně, ale s určitými výhradami. Dalších 25 % hodnotí úroveň ochrany jako nedostatečnou a zbylých 16 % jako dostatečnou.

⁹³ Vlastní zdroj

⁹⁴ Vlastní zdroj

Graf 12: Jak respondenti hodnotí úroveň ochrany oznamovatelů v české republice?
95

Závěrem je možné ověřit hypotézy, stanovené na začátku této kapitoly:

H1: Většina respondentů problematice whistleblowingu nerozumí. Ukázalo se, že většina respondentů pojem sice zná, ale neví, jakou má právní ochranu díky novému zákonu o ochraně oznamovatelů (61 % respondentů nezná svá práva, pouhých 39 % ano).

Hypotéza se potvrdila.

H2: Nadpoloviční většina respondentů je s právní úpravou whistleblowingu spokojena. Většina respondentů má k právní úpravě whistleblowingu určité výhrady (59 %) nebo s ní není spokojena (25 %). Je tedy zřejmé, že s právní úpravou je spokojeno pouze 16 % respondentů. **Hypotéza se nepotvrdila.**

H3: Respondenti byli řádně proškoleni o ochraně oznamovatelů ve svých zaměstnáních. 63 % respondentů v dotazníkovém šetření uvedlo, že nebyli řádně proškoleni o své ochraně při oznamování protiprávního jednání. Pouze zbývajících 37 % respondentů bylo řádně proškoleny. **Hypotéza se nepotvrdila.**

H4: Nejčastěji by respondenti využili interní oznamovací systém. Podle výsledků je zřejmé, že téměř všichni respondenti by si při oznamování vybrali interní oznamovací systém (80 %). Pouze 15 % respondentů by oznámení učinilo externě a zbývajících 5 % by oznámení uveřejnilo. **Hypotéza se potvrdila.**

---

⁹⁵ Vlastní zdroj

8 Diskuse

Hlavním cílem výzkumu bylo zhodnotit úroveň legislativní ochrany whistleblowerů v České republice a navrhnout její možnou úpravu. Všech 15 otázek, které dotazník obsahoval, byly sestaveny tak, aby byly zodpovězeny všechny důležité aspekty. Dotazníkového šetření se zúčastnili zaměstnanci veřejného sektoru v jihočeském kraji, nacházející se v okolí bydliště autorky. Přesněji šlo o Městský úřad Strakonice a Písek, Katastrální úřad Strakonice, úřady práce v okrese Strakonice a finanční úřad Strakonice a České Budějovice. Autorka si vybrala veřejný sektor, neboť se domnívala, že se s problematikou whistleblowingu na svém pracovišti setkávají častěji než soukromý sektor, a proto mu lépe porozumí. Pomocí těchto zpracovaných otázek získala autorka od respondentů informace a názory na danou problematiku whistleblowingu. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 152 respondentů.

První tři otázky byly pouze identifikační. Jednalo se o pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání. Čtvrtá otázka byla již věnována dané problematice whistleblowingu. V této otázce respondenti odpovídali, zda znají pojem ochrana oznamovatelů. 70 % dotazovaných odpovědělo, že daný pojem zná, ale to ale neznamená, že musí nutně znát celou problematiku.

Otázkou číslo 5 chtěla autorka získat názor respondentů na oznamovatele protiprávního jednání. Méně než polovina respondentů (44 %) nemá na oznamovatele vyhrazený názor. Pro autorku bylo překvapivé, že někteří respondenti uvedli, že si o oznamovatelích myslí, že riskují pro okolí (17 %) nebo že jsou dokonce hrdinové (13 %). Jenom malá část dotazovaných uvedla, že jsou to udavači (4 %), což byla odpověď, kterou si autorka myslela, že bude nejčastěji volená. Je tedy zřejmé, že pohled na oznamovatele se od dob minulého režimu hodně změnil.

Další čtyři otázky (6-9) se týkaly znalostí a názoru respondenta na nový zákon o ochraně oznamovatelů. První z těchto otázek byla zaměřena na informovanost dotazovaných o právní ochranu z nového zákona, kdy větší část dopověděla, že svá práva nezná (61 %). Je proto nutné zaměřit se na zvýšení povědomí v oblasti whistleblowingu a vysvětlení práv, které respondenti mají a mohou využít při oznamování protiprávního jednání. U otázky 7 respondenti odpovídali, zda si myslí, že bude nový zákon o ochraně oznamovatelů prospěšný. 69 % dotazovaných má na otázku kladný názor a myslí si, že bude zákon prospěšný. Bylo také potřeba se zaměřit na pocit právní ochrany respondentů

(otázka 8), což mělo být hlavní prioritou nového zákona. Respondenti bohužel odpověděli, že necítí pocit větší právní ochrany, a tak si nepřijdou dostatečně právně chráněni (58 %). Právní jistota by se jistě zvýšila zavedením anonymních oznámení (otázka 9), kdy dle výsledků výzkumu je zřejmé, že pro zavedení této ochrany je 76 % dotazovaných.

U dalších dvou otázek (10-11) respondenti odpovídali, zda byli ve své práci proškoleni. Díky této otázce lze z výzkumu usoudit, že tato záležitost je hodně opomíjená. 63 % respondentů totiž uvedla, že nebyli ve své práci řádně proškoleni. Proškolení zaměstnanců by mělo být jednou z věcí, které by se měly změnit, mohlo by to vést k nárůstu oznamování protiprávního jednání, protože zaměstnanci by měli pocit větší právní jistoty a důvěry při prošetření svých oznámení. Na to navazuje otázka číslo 11, kde respondenti, přestože nebyli proškoleni, odpověděli, že vědí, kdo je u nich v zaměstnání příslušnou osobou.

Prostřednictvím dalších 3 otázek (12-14) byli respondenti dotazováni, zda se na svém pracovišti setkali s protiprávním jednáním a případně, zda by daný protiprávní jednání oznámili a jakým oznamovacím systémem. Podle výzkumu je zřejmé, že 83 % respondentů se na svém pracovišti s protiprávním jednáním nesetkali. V rámci dalších dvou otázek většina respondentů v dotazníkovém šetření uvedla (72 %), že by protiprávní jednání oznámili, a to prostřednictvím interního oznamovacího systému (80 %), což znamená důvěru v zavedený vnitřní oznamovací systém a správnost zákona o ochraně oznamovatelů v této souvislosti. I když dotazovaní uvedli, že by s největší pravděpodobností protiprávní jednání oznámili, stále převládá pocit nedůvěry v nový zákon a v nedostatečné právní ochrany. Jde tak spíše o jejich morální nastavení než o důvěru v nový zákon o ochraně oznamovatelů.

U závěrečné otázky měli respondenti ohodnotit úroveň ochrany oznamovatelů v České republice. Podle výsledků lze usuzovat, že 59 % dotazovaných hodnotí ochranu oznamovatelů jako dostatečnou, avšak s určitými výhradami. 16 % respondentů ji vnímá jako dostatečnou, a nakonec jako nedostatečnou zbylých 25 %.

Z výsledků teoretických poznatků i výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že právní úprava whistleblowingu je nedostatečná. Současná právní úprava podle autorky práce nevytváří dostatečné podmínky pro ochranu oznamovatelů. V zákoně chybí přijímání oznámení od anonymních oznamovatelů a o přestupcích pod hranicí 100 tisíc

korun. Lze usoudit, že kdyby Česká republika neměla dle Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU povinnost vydat zákon o ochraně oznamovatelů, asi bychom se toho nikdy nedočkali. Přes to všechno se autorka domnívá, že zákon o ochraně oznamovatelů bude v určitých ohledech přínosný, zejména v ochraně před odvetnými opatřeními.

Závěr

Práce byla rozdělena do dvou hlavních částí, a to do části teoreticko-metodické a empirické části. Teoretickou část autorka vypracovala za pomoci poznatků, které čerpala z níže uvedených publikací.

V teoretické části bakalářské práce se autorka zabývala základními termíny souvisejícími s whistleblowingem, oznámením protiprávního jednání a právní úpravou whistleblowingu. Autorka se ve své práci zaměřila i na organizace, které se zabývají whistleblowingem a také na konkrétní oznamovatele.

Hlavním cílem předkládané práce bylo zhodnotit úroveň legislativní ochrany whistleblowerů v České republice a navrhnout její případnou úpravu. Vedlejším cílem práce bylo zjistit, jaká je ochota korupci oznamovat a zdali bude nový návrh zákona o ochraně oznamovatelů funkční a přínosný. Na základě těchto cílů bylo vytvořeno celkem 15 otázek, které jsou zaměřeny především na problematiku whistleblowingu a užitečnost nového zákona o ochraně oznamovatelů. Respondenty dotazníkového šetření byli zaměstnanci veřejného sektoru v jihočeském kraji, nacházející se v okolí bydliště autorky. Pro dosažení cílů práce byla zvolena kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Tohoto výzkumu se zúčastnilo celkem 152 respondentů. Shromážděné odpovědi byly následně analyzovány, vyhodnoceny a vyobrazeny za pomoci grafů a tabulek.

Po vyhodnocení výsledků výzkumu bylo zjištěno, že úroveň legislativní ochrany whistleblowerů v České republice je nedostatečná. Potencionální oznamovatelé protiprávního jednání si nepřijdou dostatečně právně chráněni před odvetnými opatřeními a prozrazením své identity, proto jsou pro zavedení oznámení od anonymních oznamovatelů. Důležité je zaměřit se také na proškolení zaměstnanců ve veřejném sektoru v dané problematice a vysvětlení právní ochrany, kterou mají díky novému zákonu o ochraně oznamovatelů.

Dále bylo pomocí dotazníkového šetření zjištěno, že ochota oznamovat protiprávní jednání je i přes to všechno poměrně vysoká. Respondenti by tak u případného oznámení nejčastěji vybrali interní oznamovací systém. Na základě výzkumu a vlastních zjištění autorka dospěla k závěru, že zákon o ochraně oznamovatelů bude v určitých ohledech přínosný, a to především proto, že dosud neexistovala obecná právní úprava.

Závěrem lze shrnout, že tato práce ukázala důležitost a aktuálnost tématu, které si zaslouží větší pozornost. Nesmíme zapomínat ani na zvyšování povědomí české veřejnosti o této problematice whistleblowingu. Dále autorka doufá, že tyto informace budou přínosné i pro širokou veřejnost, která díky této práci lépe pochopí pojem ochrana oznamovatelů a seznámí se s právy a povinnostmi, které jim ukládá zákon o ochraně oznamovatelů.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BOHATÁ, M. et al. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada Publishing, 2021. 176 s. ISBN 978-80-271-3311-6.
2. CÍSAŘOVÁ, E. et al. *Whistleblowing a ochrana oznamovatelů v České republice*. Praha: Transparency International ČR, 2009. 71 s. ISBN 978-80-87123-11-9.
3. FRANKOVÁ, L. et al. *O nás s námi – Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů) v české realitě a ve srovnání s dalšími zeměmi*. Praha: Oživení o. s., 2014. 94 s. ISBN 978-80-903762-0-9.
4. FRANKOVÁ, L. Ochrana oznamovatelů v ČR. In: *Sborník k mezinárodní konferenci: Výzva pro Českou republiku: whistleblowing jako ochrana finančních zájmů občanů EU* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2015. 58 s. Dostupné také z WWW: https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2014/08/sbornik_konference.pdf?fbclid=IwAR2ghW6PyyJroIcQ8szg62KMtBREjXCo4ukHzvUc1Gwh4qnAPZkmj1RXm_Q.
5. FULLER, Lon L. *Morálka práva*. Praha: OIKOYMENH, 2009. 229 s. ISBN 80-86005-65-8.
6. NULÍČEK, M. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023. 248 s. ISBN 978-80-7676-738-6.
7. PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Občan proti korupci: příručka občanské protikorupční sebeobrany*. Praha: Transparency International ČR, 2013. 52 s. ISBN 978-80-87123-19-5.
8. PAVLIŠOVÁ, R. et al. *Whistleblowing není donašečství: příručka nejen pro oznamovatele, 2. aktualizované a doplněné vydání* [online]. Praha: Transparency International ČR, 2020. 76 s. Dostupné také z WWW: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2021/01/TI_whistleblowing_online_brozura_komplet_kor.pdf.
9. PICHRT, J. *Několik poznámek k whistleblowingu, loajalitě zaměstnance a k legislativním návrhům*. In PICHRT, J. et al. *Whistleblowing*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-393-7.
10. PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – minulost, přítomnost, budoucnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. 140 s. ISBN 978-80-7676-027-1.
11. PICHRT, J. et al. *Whistleblowing – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. 148 s. ISBN 978-80-7676-590-0.

12. ŠAMÁNEK, J. *(Ne)vhodnost zakotvení ochrany oznamovatelů v antidiskriminačním zákoně*. In PICHRT, J. et al. *Whistleblowing*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-393-7.
13. ŠIMEČKOVÁ, E. *Nežádoucí chování na pracovišti: šikana, diskriminace, monitorování, whistleblowing*. Praha: Leges, 2023. 220 s. ISBN 978-80-7502-698-9.
14. ŠVANDOVÁ, N. et al. *Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů): Analýza zpracovaná pro účely vzniku nové právní úpravy v ČR* [online]. Praha: Oživení, o. s., 2011. 94 s. ISBN 978-80-904829-6-8. Dostupné také z WWW: <https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2013/08/ochrana-oznamovatelu-whistlebloweru-analyza-oziveni.pdf>.
15. TERRACOL, M. *The Best Practice Guide for Whistleblowing Legislation*. Berlín: Transparency International, 2018. 78 s. ISBN 978-3-96076-083-2.
16. VLACHOVÁ, B. et al. *Zákon o ochraně oznamovatelů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2023. 241 s. ISBN 978-80-7400-940-2.
17. WAWROSZ, P. *Korupce v redistribučním prostředí – Česká republika, Evropa, svět*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2016. 363 s. ISBN 978-80-88018-07-0.

Elektronické zdroje

1. DWORKIN, M. *SOX and Whistleblowing*. *Michigan Law Review*. [online]. 2007 [cit. 2023-12-29]. Dostupné z WWW: <http://repository.law.umich.edu/mlr/vol105/iss8/5/>.
2. KANÁL SVOBODNÉHO PŘÍSTAVU. Záznam z konference: *Oznamovatel – hrdina, nebo práškač?* In Youtube [online]. 2019 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z WWW: <https://www.youtube.com/watch?v=jdXDT65AYXo&list=PLmwDL0IITxBIIAJ8m7j32KYTqP09n-xL&index=30>.
3. NADAČNÍ FOND PROTI KORUPCI [online]. [cit. 2024-01-18]. Dostupné z WWW: <https://www.nfpk.cz>.
4. NADAČNÍ FOND PROTI KORUPCI. *Výroční zpráva 2021* [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z WWW: https://www.nfpk.cz/uploads/original/filemanager/NFPK_Vyrocní_zprava_2021.pdf
5. NULÍČEK, M. et al. *Ochrana oznamovatelů v České republice* [online]. Praha: ROWAN LEGAL, advokátní kancelář, 2020 [cit. 2023-10-29]. Dostupné

- z WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-oznamovatele-v-ceske-republice-111497.html>.
6. ONDRÁČKOVÁ, A. et al. *Whistleblowing v otázkách a odpovědích (nejen) pro prošetřovatele* [online]. Praha: Transparency International, 2019 [cit. 2023–11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2019/09/TI-Whistleblowing-v-otázkách-a-odpověd%C3%ADch-nejen-pro-prošetřovatele.pdf>.
  7. PIERSON, Joan K. et al. *Whistleblowing: An Ethical Dilemma*. In www.researchgate.net [online]. [cit. 2023-12-1]. Dostupné z WWW: https://www.researchgate.net/publication/30063249_Whistleblowing_an_ethical_dilemma.
  8. SENÁT PARLAMENTU ČR. *Návrh senátního návrhu zákona senátora Libora Michálka a dalších senátorů o některých opatřeních k posílení ochrany oznamovatelů jednání, které je v zásadním rozporu s veřejným zájmem, a o změně dalších zákonů* [online]. 2013 [cit. 2023–12-7]. Dostupné z WWW: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/70010/58803>.
  9. ŠVÁCHOVÁ, A. *Externí vs. interní příslušná osoba pro správu oznámení od whistleblowerů* [online]. In www.nntb.cz. 1.12.2021 [cit. 2023-11-8]. Dostupné z WWW: <https://www.nntb.cz/blog/externi-vs-interni-prislusna-osoba-pro-spravu-oznameni-od-whistlebloweru>.
  10. TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR. *Kdo jsme – Transparency International* [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z WWW: <https://www.transparency.cz/kdo-jsme/tional>.
  11. ÚŘAD VLÁDY ČR. *Návrh poslance Andreje Babiše na vydání zákona o ochraně oznamovatelů trestných činů před neoprávněným postihem ze strany zaměstnavatele a o změně dalších souvisejících zákonů (tisk č. 799): Návrh zákona předložený PS* [online]. 2013 [cit. 2023–12-7]. Dostupné z WWW: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/70010/58803>.
  12. VLÁDA ČR. *Analýza whistleblowingu a ochrany oznamovatelů* [online]. 2012 [cit. 2023-12-17]. Dostupné z WWW: https://vlada.gov.cz/assets/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2011_2012/1a---analyza-whistleblowingu-ze-dne-31--kvetna-2012.pdf.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 171/2023 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 2. června 2023, o ochraně oznamovatelů. In Sbíрка zákonů České republiky, částka 86/2023.
2. ČESKO. Zákon č. 234/2014 Sb., Parlamentu České republiky ze dne 1. října 2014, o státní službě. In Sbíрка zákonů České republiky, částka 99/2014.
3. Předpis č. 3/2004 Sb. mezinárodních smluv., ročník 2004, článek 2, ze dne 20. 1. 2004.

Ostatní zdroje

- DAWSON, S. *Whistleblowing: a broad definition and some issues for Australia*. Business Ethic Research Unit, published as Working Paper 3/2003 as Victoria University of Technology.
- <https://www.survio.com>.

Seznam zkratk

TI – Transparency International

EU – Evropská unie

NFPK – Nadační fond proti korupci

ČR – Česká republika

Kč – Koruna česká

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pohlaví respondentů.....	37
Tabulka 2: Věk respondentů	37
Tabulka 3: Dosažené vzdělání respondentů.....	38

Seznam grafů

Graf 1: Znájí respondenti pojem ochrana oznamovatelů?	39
Graf 2: Jaký je názor respondentů na oznamovatele protiprávního jednání?	40
Graf 3: Znájí respondenti svá práva, která jim dává nový zákon o ochraně oznamovatelů?	40
Graf 4: Bude podle respondentů nový zákon na ochranu oznamovatelů prospěšný?.....	41
Graf 5: Cítí se nyní respondenti při oznamování protiprávního jednání více právně chráněni?	41
Graf 6: Byli by respondenti pro přijímání anonymních oznámení?.....	42
Graf 7: Byli respondenti v zaměstnání řádně proškoleni o jejich ochraně při oznamování protiprávního jednání?	42
Graf 8: Ví respondenti, kdo je u nich v zaměstnání příslušnou osobou?.....	43
Graf 9: Setkali se respondenti na svém pracovišti s protiprávním jednáním?	43
Graf 10: Oznámili by respondenti protiprávní jednání?	44
Graf 11: Jaký oznamovací systém by respondenti zvolili při oznámení protiprávního jednání?	44
Graf 12: Jak respondenti hodnotí úroveň ochrany oznamovatelů v české republice?	45

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník	58
---------------------------	----

Příloha 1: Dotazník

Dotazník k ochraně oznamovatelů

Dobrý den,

Jsem studentkou třetího ročníku oboru bezpečnostně právní činnost na vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích. Tento dotazník je určen primárně zaměstnancům veřejného sektoru a byl vytvořen pro účely mé bakalářské práce s tématem „whistlebloweri a jejich ochrana při oznamování korupce.“

Vaše účast je klíčová pro získání cenných informací a porozumění problematice whistleblowingu ve veřejném sektoru. Všechny odpovědi jsou anonymní a vyplnění dotazníku je dobrovolné.

Děkuji Vám za váš čas a ochotu podílet se na této studii.

1. Jaké je vaše pohlaví?

- Muž
- Žena

2. Jaký je váš věk?

- Méně než 20 let
- 20-29 let
- 30-39 let
- 40-49 let
- 50-59 let
- 60 let a více

3. Jaké jste dosáhl/a nejvyšší vzdělání?

- Středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské bakalářské vzdělání
- Vysokoškolské magisterské vzdělání
- Vysokoškolské inženýrské vzdělání
- Jiné

4. Znáte pojem ochrana oznamovatelů?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

5. Jaký je váš názor na oznamovatele protiprávního jednání?

- Hrdina
- Riskuje pro okolí
- Nechce mít špatné svědomí
- Udavač
- Neutrální, nemám vyhrazený názor
- Neznám pojem

6. V loňském roce vstoupil v platnost nový zákon o ochraně oznamovatelů, víte, jaká práva vám dává?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

7. Bude podle vás nový zákon na ochranu oznamovatelů prospěšný?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

8. Cítíte se nyní více právně chráněni při oznamování případného protiprávního jednání?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

9. Byli byste pro přijímání anonymních oznámení?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

10. Byli jste ve své práci řádně proškoleni o vaší ochraně při oznamování protiprávního jednání?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

11. Víte, kdo je u vás v zaměstnání příslušnou osobou?

- Ano
- Ne
- Neznám pojem

12. Setkali jste se na svém pracovišti s protiprávním jednáním?

- Ano
- Ne

13. Oznámili byste protiprávní jednání?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

14. Jaký oznamovací systém byste si při oznamování protiprávního jednání vybrali?

- Interní oznamovací systém (nadřízený)
- Externí oznamovací systém (např. Ministerstvo spravedlnosti, protikorupční linka)
- Uveřejnění (např. média)

15. Jak hodnotíte úroveň ochrany oznamovatelů v České republice?

- U této otázky bylo použito hvězdičkové hodnocení, které mělo 5 možných odpovědí

Děkuji Vám za čas, který jste strávili při vyplňování dotazníku.